

UNIVERSITY OF CHICAGO

PHYSICS DEPARTMENT

PHYSICS 525

LECTURE NOTES

BY

PROFESSOR

ROBERT A. FAY

CHICAGO, ILL.

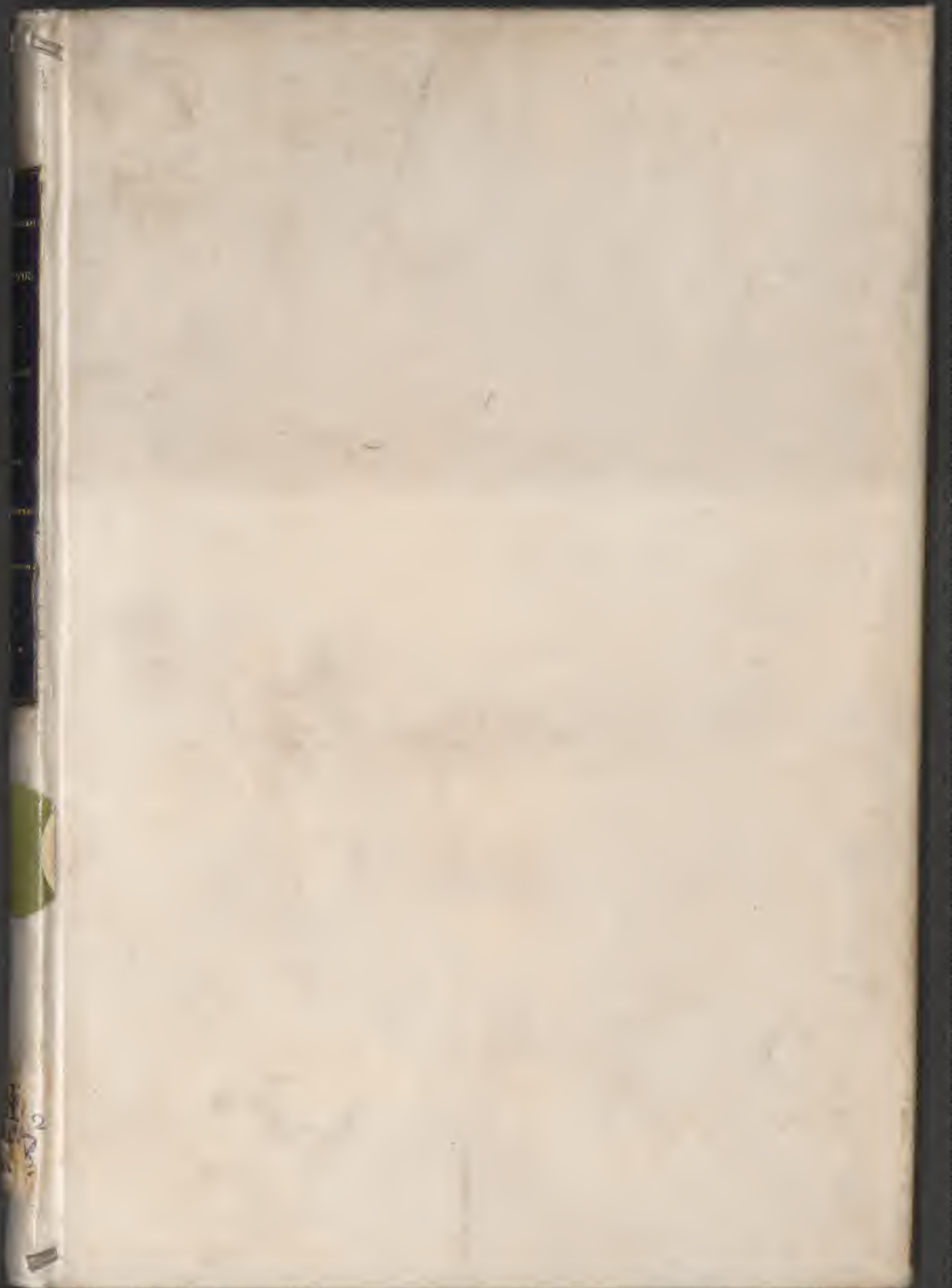
1963

UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS

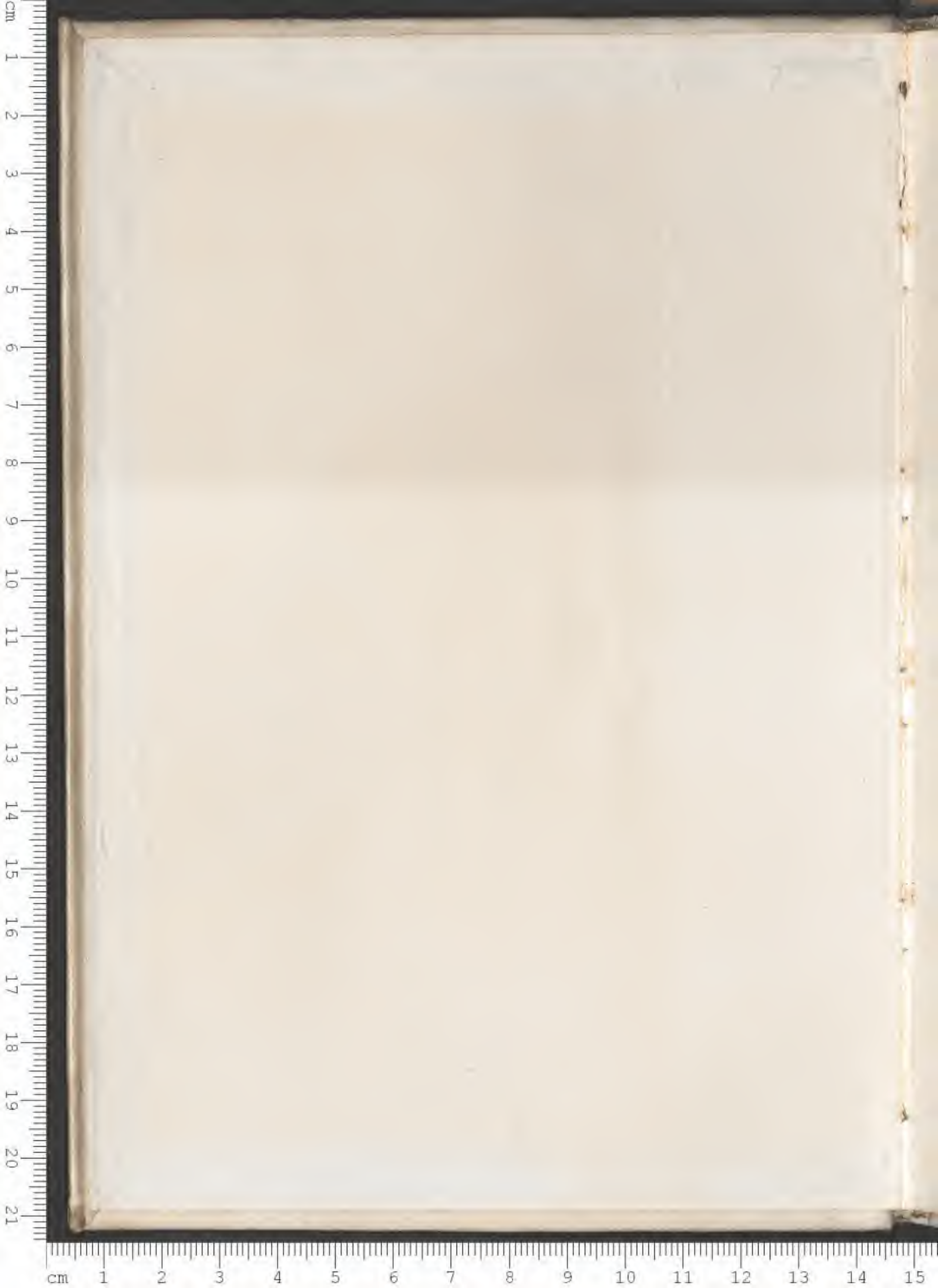

cm 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15

cm 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21

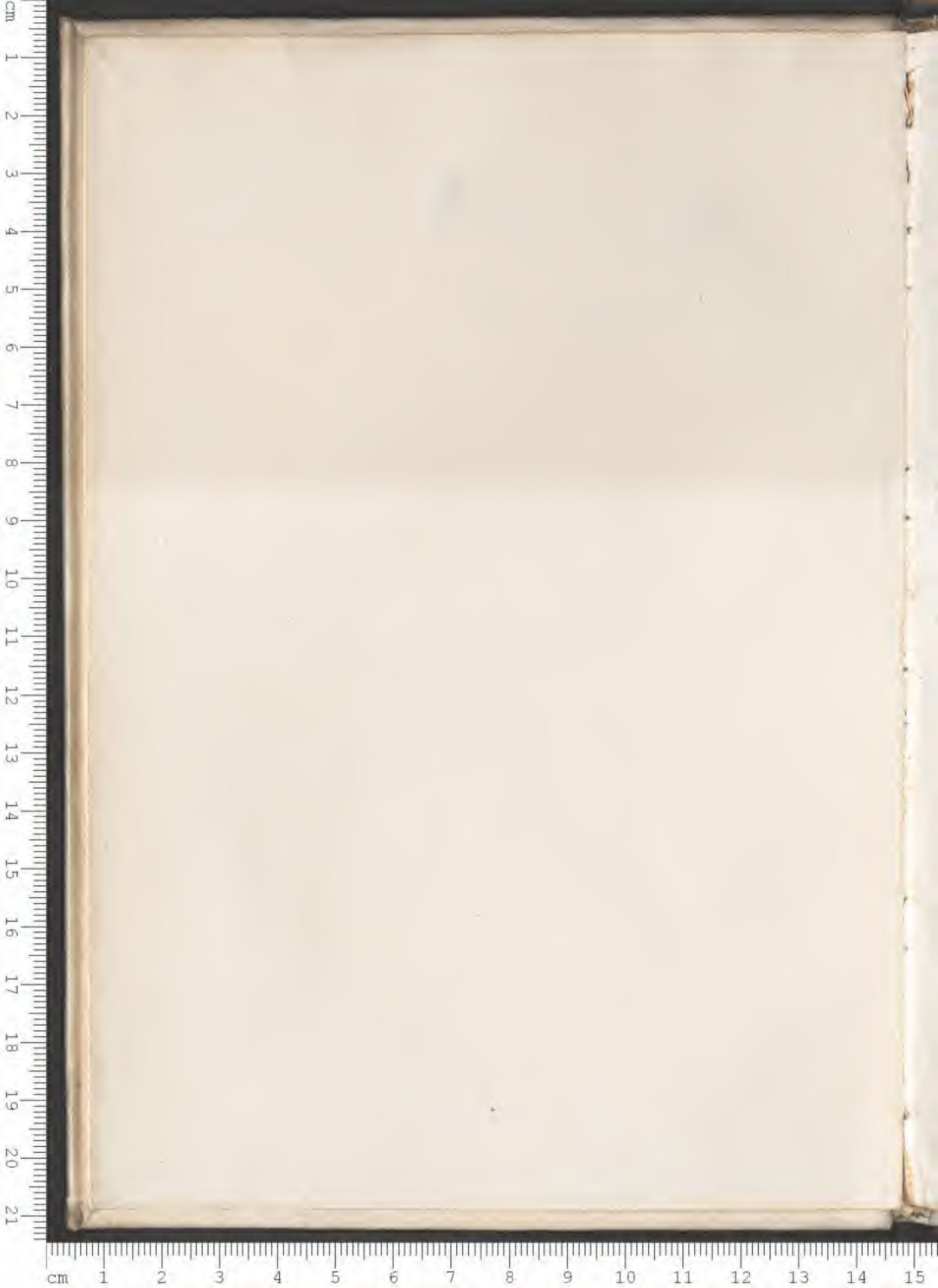

Handwritten markings on the left edge of the page, including a small '11' at the top and some illegible text near the bottom.

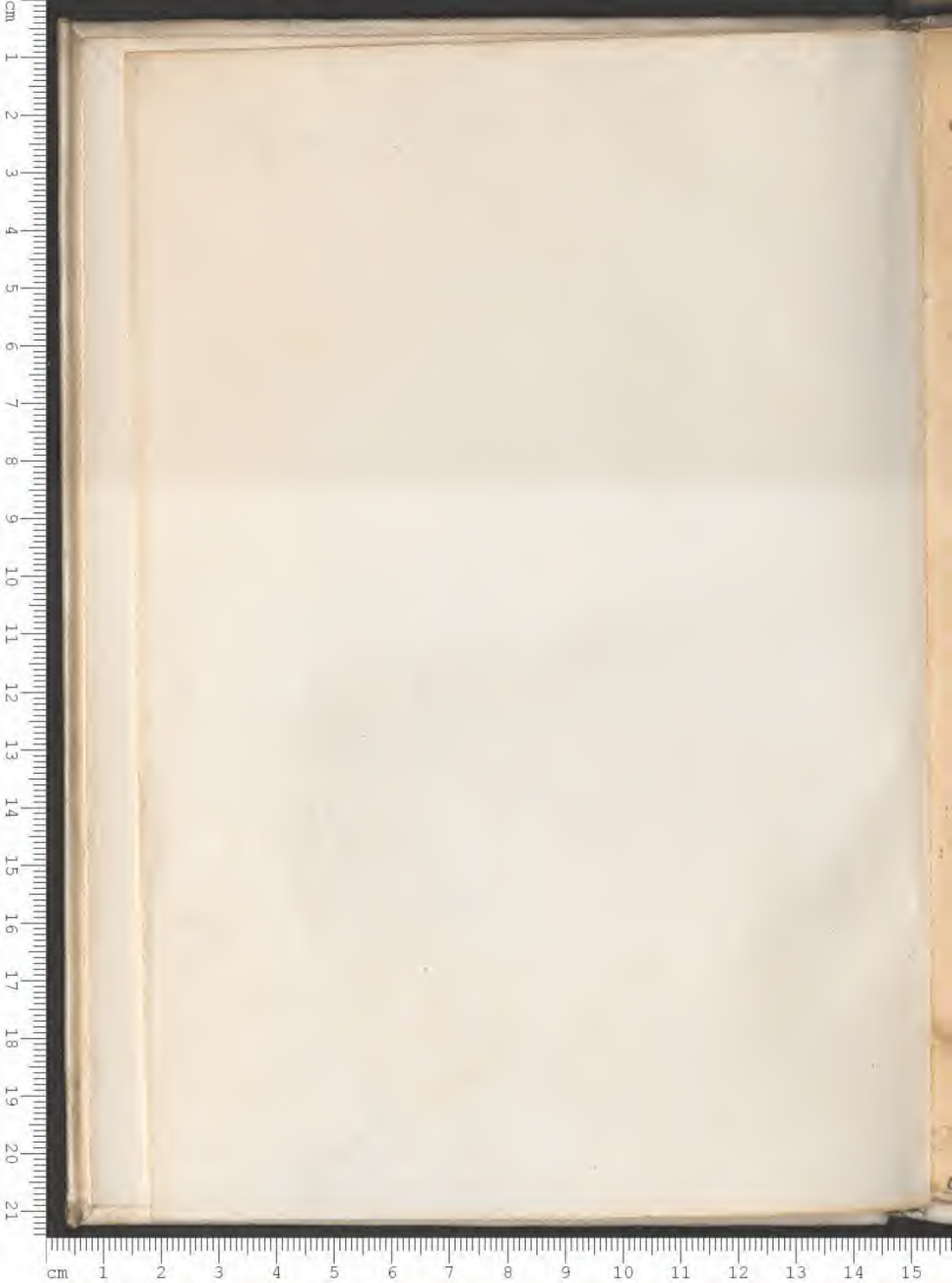

DE xv^e 328 ²²

Duana 283

Æ XV 328⁹ (Damon 283)

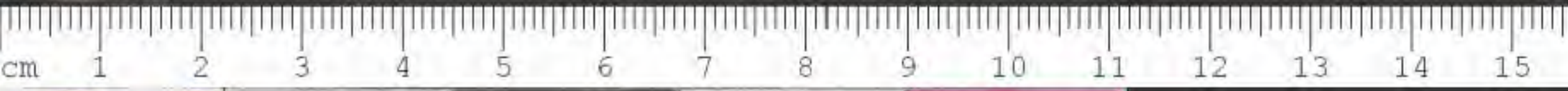
AUGUSTINI DATI Senensis Hagiogicus libellus in eloquentie precepta / ad Andrea dominum christoferi filium feliciter incipit;

Redimus iam dudum a plerisque viris etiam disertissimis persuasum tum demum artem quæpiam in dicendo non nullam adipisci! si veterum lectatu vestigia / optima sibi quisque sepe ad imitandum proposuerit. Neque enim qui diutius in M. Ciceronis lectione versatus sit, non in dicendo / et ornatus / et copiosus esse poterit. Nam et horridiora crebrius cõlectati / ipsi quoque aridi ieiuni et inculti fiant necesse est. **L**ectitanti igitur michi Ciceronis volumina (quæ eloquentie parentem appellauerunt) pauca annotatione digna visa sunt. / quibus si utemur vulgari sermonem aspernati / ad eloquentiam proximius accedemus;

Primum preceptum / varietati / commutatioque ut studeamus;

Sed cum id in primis quisque admouendus sit! quod rhetor ille diligentissimus / et insignis admodum orator / fabius Quintilianus de orationis partibus dicere consuevit. Neque enim leges sunt oratorum / quadam veluti immutabili necessitate constitute / nec rogationibus

(vt idem dicebat) plebis ve scitis! sancta sūt ista precepta. sed vt in statuis / picturis poematibus ceterisq; ita quoq; in exornāda viri eloquētis oratione plurimum sēper roboris / ac venustatis habuit varietas. Atq; (quod dici solet) tenendū / cauendūq; illud est ante omnia! ne ars vlla dicēdi (si fieri potest) esse videatur. Nec igitur lex prima sit cōmpositionis / varietatisq; quā eruditorū aures nō difficile iudicēt. **H**oc igitur iacto fūdamēto! per pauca deinceps scribam (Andrea amice suavissime) que et si non semper! vt plurimum tamen his rationibus tibi seruanda erunt! sed iam nostri instituti ita nascetur exordium.

Secundum preceptum de situ suppositi / verbi et appoliti i oratione;

Plerūq; enim qui oratorie artis floribus ac faleratis (vt aiūt) verbis student! cōtra tritā vulgatāq; grāmaticorum consuetudinem damnātes! quod in calce absolute orationis locari cōsuevit! id illi potius coaptant initio! quod omne tibi exemplo erit manifestius. Scis plenā orationem constare tribus partibus. quod suppositum (vt eorum ipsorum vocabulis vtar) quod verbū / quod appolatum vocant. Dicūt igitur grāmatici Scipio africanus deleuit karthaginem. orationis vero

eloquii homines cōuerso potius vtuntur ordine. *Et omnia*
Iarthaginē scipio africanus deleuit. illi! M. T. Ci *Et non ante*
cero vtitur familiariter. p. lentulo. nos vero! p. lē *et non delectat*
tulo. M. T. Cicero familiarit' vtitur. Quibz pla *orator videtur*
ne exēplis patere arbitror appositum primū i orat *pro utique*
tione! suppositū mediū! nouissimū vero locū ver *inimicus inter*
bū tenere. **S**ed et si quid (pro grāmaticorū mo *non sunt in uide*
re) post appolitū litum erit! id iitio orationis poi *fratrum inter*
solet. Cuius rei exēpla subnectam Scipio emilia *esse et non*
nus euertit numanciā urbem opulētissimā hylpa *ita huius dicit*
nie. hylspanie opulētissimā urbem numāciā scipio *oratorum potest*
emilianus euertit. Nō ignoras multa esse genera *equo in*
epistolarū. Epistolarū genera multa esse nō igno *post*
ras. Ligurgus condidit sanctissimas leges lacede *non uaput*
monis. Lacedemonis sanctissimas leges ligur *medio supposit*
gus condidit. multaq; cōsimili ratione. Appolitū *et tempus gra*
igitur plerunq; principio apponitur! suppositum *figenda) huius*
medio! fine uerbum. ut ariopagū solon salaminus *hanc eloquiu*
primū cōstituit. ubi grāmatici dicūt! solō primus *in fine*
cōstituit ariopagum. **C**eterum diuerlis ordinis *in fine hanc*
bus / et locis collocāde sūt partes pro auriū iudē *et huius in fine*
cio! quod quidem solo vlu cōparatur. *et huius in fine*

Tertium preceptum de aduerbiorū situ.
Iam uero de aduerbiis (que sunt ueluti adiectiua
uerberum) dici potest passim / ubi uis loci ponēda

esse! ubi demum aptius congruere visa fuerint, modo in principio! modo in fine! modo interiecta inter utrumque, qua in re diligenti utendum est consilio. Sed prope verbum frequentius per venustam redeunt orationem, ut fabius maximus ante alios fortiter atque animose pugnauit. C. Iulius Scipione familiarissime utebatur. Clementissimus cetera humiliter ignoscebat. Nunc vero ad reliqua.

Quartum preceptum de prepositionum et integrarum plerumque orationum interiectione inter substantiuum et adiectiuum;

PREPOSITIONES perpulchre inter substantiua atque adiectiua nomina intericiuntur, ut feraci in agro ornatissimo in loco, maximas ad res, hanc ob causam, iustus de cauillis, aliaque huiusmodi complura. Nec prepositiones solum, sed alia preterea eiusmodi nunc sumemus exempla. Maxima in reip. diligentia, magna in parentes pietas, incredibilis in omnes ciues obseruantia, summa in hostes liberalitas;

Quintum preceptum de interiectione genitiuorum inter duos nominatiuos, et e contra.

Atque etiam pulcherrimum! inter duos casus, puta nominatiuos duos, aliquid continue ponitur. Ut omnia reip. iura constantes militum animi, magna sce-

leratorum hominum flagitia. Ecōuerso etiā cōsti-
tuta ac trāspolita oratio plurimū exornat. Vt hu-
ius claritudo viri. huius quirites auctoritate loci;

Sextū preceptū de adiectiuorū situ;

Venuste etiam plerūq; precedit adiectiuum nomē
substātiuū. Vt tua dignitas. optima virtus. diuī-
nū īgenium. exquisita doctrina. Magni enī refert!
quo loco queq; dicitio sita sit. quod testatur Boeti-
us in iis cōmentariis ! quos in aristotelis librum
cōscripsit. vbi et Ciceronis et virgiliū ponit exēpla
Boetii autem ipsius hec verba sūt. Etenim q̄tum
ad cōpositionem orationis spectat ! maximum dif-
fert ! quo verba et nomina predicationis sue ordi-
ne proferantur. Multum enim īterest in eo quod
ait Cicero. ad hanc te amētiam natura peperit ! vo-
lūtas exercuit ! fortuna seruauit ! ita dixisse vt di-
ctum est ! an ita ad hanc te amentiam peperit natu-
ra ! exercuit voluntas ! seruauit fortuna. Sic enim
minor est sētentie magnitudo. minusq; in ea lucet
id quod si sic cōponatur eminet ! et sese vel nolen-
tibus hominum auribus / aīsq; patefacit. Rurlus
quom dicit Virgilius paci q; īponere morem ! po-
tuisset seruasse metrum si ita dixisset ! morēq; im-
ponere paci ! sed est debilior sonus. nec eo ictu ver-
sus tā preclare vt nūc cōpositus diceretur. quod

*Verba Boetii et Ciceronis
comparata sunt quia
sententia videtur differe
componere quod est
quod est ad hanc
reponere per hanc
quod est sententia
quod est per hanc
quod est per hanc*

idem non est apud Dialecticos . hec Boetius . Nunc
ad reliqua;

Septimū preceptū de situ negative dictionis;
Negativa dictio apte i calce orationis ponitur. Ut
prestantiorem te vidi neminem. Scipione clario-
re in bellicis laudibus iuenies neminem. Tua er-
ga me beniuolentia! tuo in me animo gratius est ni-
chil . qui te ardentius amet! habes neminem!

Octauū preceptū de possessoris ante pos-
sessionem situ;

SED et possessor ante possessionē. Ut opti viri di-
uitie . prestantis viri virtus . prudentissimi hominis
consilium;

Nonū preceptū de vsu gerundi uorum
nominū pro gerundiis;

QUID vero pulchrius! quā si pro gerundiis que
appellant utamur gerundiis nominibus. Mō tris-
tū est prisciani exemplū. Veni cā amādi virtutem!
veni amāde virtutis causa . grā gerēdi bella! geren-
dorum bellorum gratia . ad amplexādā virtutē ma-
gis! quā ad amplexādum virtutē. Que vna precep-
tio optima est . crebraque eius apud . M . T . aliosque es-
loquētes viros fuit obseruatio;

Decimū preceptū de congruentia nomi-
nis relatiui plerūque cum consequēte;

4
Nunc autem multa conficiam, que si diligēter ad-
uerteris, haud parū ornatus latino cōducent elo-
quio. Sed id michi imprimis aniaduertendū vide-
tur, vt quom tria fuerint, antecedēs / cōsequēs / et
eorum mediū relatiuū nomē, si sit id consequens /
vel hominis / vel rei cuiuspiam propriū nomē, re-
latiuū cōsequētī semper cōgruat. Alioquin nō la-
tina oratio fit, sed a doctillimorum hominū consu-
etudine longe aliena. Alias potest cum alterutro
conuenire si non conequatur proprium nomen.

Quā rem facile exempla declarāt, et prischorū au-
ctoritates cōplures. M. Cicero primo tusculanarū
questionum. Studio sapiētie que phia dicitur. Et
sexto de rep. concilia, cetulq; hominū iure sociati,
que ciuitates appellantur. Atq; iterū, ex illis lem-
piternis ignibus, que vos sydera et stellas nūcu-
patis. Salustii quoq; illud tritum est. Est locus in
carcere quod tullianū appellatur, innumerabilia in-
aetulis codicibus id genus iuenias. Nec id ē grā-
maticæ artis vitium, quod quidam ignari litterarū
arbitrantur. Sed et nos aliquid exemplorum affe-
ramus preclarum est ciceronis opus, qui cato ma-
ior dicitur, nam quod Cato maior dicitur, non la-
tine profertur. Consimiliter vrbis visceribus con-
sulerendu est, qui sūt ciues, perditī viri ex vrbibus

pellendi sunt! que est ciuitatum pernities! sentina
dedecoris. Plerunq; igitur relatiuum nomen cum
eo concors est quod sequitur;

QUndecimū preceptum de cōgruentia in casu
ex tribz / eorū duorū que proximus iūgūtur?
Illud quoq; spectādum est. Nam cum tria existant
quorum vnum relatiuum sit nomē! frequētissime
eorum duo in eiusdem casu exitu conueniūt / nā
(vt exempli causa dicam aliquid) Si quis hunc ser-
monem protulerit / liber in quo de virtute agitur
preclarus est! rectius atq; ornatius dicitur / in quo
libro de virtute agitur! preclarus est. Concordant
nanq; eodem casu ex tribus duo illa que maiori vi-
cinitate iuncta sunt! aliud iterum exemplum hu-
iuscemodi fit. Quas mihi litteras ad me iocūde
fuerunt. Sermone quē audistis nō est meus. Quā
existimas demostheis orationem / clicheinis est. atq;
huius sermonis crebrū inuenire poteris apud ve-
teres vsum. M. T. officiorū primo! quorum au-
tem officiorum precepta tradūtur / ea quanq; per-
tineant ad finem bonorū. Virgilius Maro in ene-
ide! urbem quam statuo vestra est. Terentius in ā-
dria! posthac quas faciet de integro cōmedias spec-
tande an exigende sunt vobis prius. Idem. popu-
lo vt placerent quas fecisset fabulas. Idem. quas

5
crēdis esse has! nō sunt verē nuptie. Atq; eiulmo
di sermo plurimum exornat;

Duodecimū preceptum de auxili positi-
uorum cum per;

ID quoq; dignissimū est annotatu. vt quom posi-
tiua exaugere velimus nomina! vt ius per preposi-
tum accedat. Cicero in epistola ad curionem! cui z
carius eque lis! et periocundus. Idem de oratore
primo. per beati quite frater illi videri solēt. Terē.
in eunucho. per pulchra credo dona haud nostris si-
milia. nam per gratum valde gratum significat! et
in oratione lepide per sonat;

Tredecimū preceptum de superlatiuis
cum multo / longe / et q̃;

AT superlatiuis / multo / lōge / et q̃ aduerbia pre-
ponimus idq; sepe numero per pulchrū videri so-
let. Vt longe amātissimus vestri. multo omnium
fortūatissimus. Et ago tibi q̃ maxias gratias;

Decimumquatuor preceptum de com-
paratiuis cum multo / aut longe.

COMPARatiuis vero vel multo vel longe pre-
poni solet. Vt iusticia multo preclarior est ceteris
virtutibus. Et loocrates lōge alius phīs sapientior;

Decimūquintū preceptū de quibusdā noībus
que a grecis profecta / declinationē mutant.

ILLVD nequaquam omiserimus! quod quom nomina
quepiam sunt profecta a grecis tertie flexionis et
obliquos casus habentia qui rectum superant! la-
tini oratores frequentissime casibus accusatiuis il-
lorum quibusdam immutatis fingunt aliarum de-
clinationum nomina et genus seruant. qualia sunt
poematum / enthimematum / delphinis / elephan-
tus / et lampada. Que a plerisque tertia flexione pro-
feruntur poema / enthimema / delphin / elephas lā-
pas. hanc tu obseruationem diligenter manda me-
morie;

Decimum sextum preceptum ut eleganter ostendemus
quippiam nobis esse / iocundum / utile / vel honestum / et
cetera id genus;

Quo aut volumus ostendere nobis aliquid iocun-
dum / honestum / utile esse! datiuus cum verbo utimur
sum / es / est sublatiuorum / quorum illa adiectiua sunt
Mi (ne ab exemplis discedam) quid aliud significat hec
res michi iocunditati est! quod hec res est michi iocun-
da? Idemque! ipse michi tue littere fuerunt gaudium!
quod est ad gaudium vel gaudium michi attulerunt.
Preclara urbis edificia ciuibus decori sunt. Vitia
dedecori sunt viris! id est dedecus pariunt viris. de
ceteris consimili ratione;

Decimum septimum preceptum de afficio et afficior.

Verbum afficio / et pulchrū est / et late patet. nam
afficio te voluptate idest tibi voluptatē afferō. Af-
ficio te honore idest facio tibi honorem et te hono-
ro. afficio te laudibus idest te laudo. afficio te pro-
bro idest vitupero te. afficio te comodis idest tibi
comoda facio. afficio cadauera sepultura idest cada-
uera sepelio. Afficio inimicos iniuria idest facio ī-
iuriam inimicis. Atq; similiter afficior dolore idē
doleo. afficior gaudio idest gaudeo. afficior vere-
cūdia idest verecundor. Latillimaq; est huius ver-
bi usurpatio. Nec tum lateat te / afficere disponere
significare. Hinc est plauti illud / viua vox magis
afficit. Neq; enim sine optimis caulis tā lata / tāq;
diffusa sit eius verbi significatio, sed de hoc satis

Preceptum de tum vel
et geminatis.

XVIII.

Non est autē ignorandū q; si duo / aut plura duobus
(quod perraro usu veit) pariter se habuerint /
vtriq; tum dictionem preponemus. Quod liqueat
exemplo. Par est in. C. lelio doctrina / ac virtus.
q̄taq; est eius viri probitas / tāta quoq; est eius sci-
entia. tunc s; splendide / ac recte dixerim. C. lelius
vir tum doctus est / tum probus. Itidemq; magna
idest. M. C. lelio tum virtus / tum etiam doctrina
C. lelius plurima tū laude / tū rerū sciētia valet.

Aliud iterum exemplum. themistocles tum con-
silio pollet in urbanis rebus / tū in bellicis negociis
viribus atq; animi magnitudine florat. Sic enī tā-
tum ostēdit in rebus urbanis esse cōsiliū q̄tā in
bellicis magnitudinem animi q̄ tum geminatum
positū est. Sed eandem quoq; vim habet geminata
et cōiūctiua Virgilius in eneide. Multum ille et ter-
ris iactatus et alto. idē profecto signat / eneas / tum
pelagi / tum terrarum labores perpessus est. Afri-
canus fuit singularis et vir et imperator / idem sibi
vult. africanus magnus extitit tum vir tum impe-
rator;

Preceptū de cū et tū. **XXIX.**

Qz si duo contra nequaq; paria sūt / sed alterū mi-
nus complectitur / alterū vero magis / ita efficien-
dum est / vt quod leuius existit locemus prius / at-
q; ei cum dictionē preponamus. quod autē graui-
us validiusq; id posterius positum / tū dictio pre-
cedat. Quod patefaciemus exemplis. C. Iulius a-
mat Iulianum propterea q̄ eū doctum cognouit
hominem / et semp̄ virum optimum / quod pos-
tremū vehemēter ad amorem impellit. quare ita
oratio est instituenda. C. Iulius amat Iulianum tū
ob doctrinā eius tū propter virtutē. Ita virtus in
hac beniuolētia plus momēti habet. Atq; idem ita
si dixerim. Cū oēs fortunati sunt qui bene viuūt /

7
tum perbeati qui omnia deserunt / et virtutē solam
cōplectuntur, hos nāq; posteriores multo beatio-
res esse constat. Si quis superius mō allatam pre-
ceptior em intellexerit, hec. M. Cicero imprimis
frequēter usurpat. Ex quo illud! cum omnibus cō-
sulendum est / tum illis qui armis politis ad impe-
ratoris fidem confugiunt. Significat enim fugiē-
tibus ad imperatores / et sese dedētibus multo ma-
gis consulendum esse. Atq; in catone maiore mira-
ri sese aiebat scevola. M. catonis cum ceterarū re-
rum perfectam sapientiam / tum q; nūq; fuerit illi
senectus grauis. sed de hac re satis;

Ut quāpiā laudari aut vituperari oporteat. xx
Iam vero explicandum est qua ratione quāpiam
personam / aut laudari / aut vituperari oporteat!
quod ad decorem sermonis pertineat. Nam id tri-
fariam posse fieri cōperimus ex monumētis litte-
rarum. si enim velim ostendere. M. catonem habe-
re magnam virtutem! cum verbo sum / es / est! ita
cōmodissime fiet. Marcus cato vir est magna virtu-
te. M. cato vir est magne virtutis. M. cato vir est
magnus virtute. populo philolophus fuit prestās
īgenio! vel prestātis īgenii! vel prestanti ingenio.
mulier ē clara moribz! clarorū morū! claris mori-
bz. vir egregio laude egregie. laudis egregia laude

Sed illud prius magis poetarū est, postremū ve-
ro splendidissimum / et perpolitum. Aristoteles est
sciētie copia philoloplus / exquisita doctrina / vir a-
cerimo īgenio. Quod quidē (vt disertissimus pri-
scianus inquit) significat aristotelē habentem sci-
entie copiam / ac qui habeat exquisitam doctrinam
cetera q̄ confirmati ratione. Quod quidem Aulus
gelius consentire videtur in noc. ac. Est enim ve-
lut defectio quedam / sed ea trita / usurpataq̄ ab elo-
quentissimis viris / ac clarissimis oratoribus, qua
et vobis quoq̄ vtendum sit;

De accusatiuis et ablatiuis participiorū lo-
cum tenentibus infinitiui verbi. **XXI.**

ATQVI participiorū cum accusatiui calus ses-
pe tum ablatiui locum tenēt infinitiui verbi. hinc
lalustianam illud. nam et priusq̄ icipias cōsulto /
et vbi consulueris mature facto opus est. Et tere-
tianū Misī glicerium alloquēs amicam pamphilū
Iam iam inquit inuentum tibi curabo / et adducā
tuum pamphilum. Omnia nāq̄ illa / cōsulto /
facto inuentū / adductū / cōsulere / facere / iuenire /
adducere designāt. verū frequēter his rationibus
ablatiuorū calibus vtūtur / accusatiuorum perraro;

De hoc nomine opus cū variis calibus. **XXII.**
Et quoniam de nomine quod est opus attulimus.

8
mētione! itelligendum est / opus est michi hac re /
significare me egere hac re. sed id variis calibus iū
gi solet Nam etiam opus est michi tua opera / no-
minādi casu / et tue opere / et tuam operam / et tua
opera. sed hoc postremū ornatius est! z totum ora-
torium. Ceteris rationibus poete potius / hystoris
ographiq; vtuntur. Nos autem quedā precipimus
vt cognoscamus a veteribus vsurpata eisdēq; vta-
mur. quedam vero! vt cognoscamus solum. Nam
opus est michi hanc rem / nunq̄ orator dicit / sed
hac re;

De cōmutatione adiectiui et substantiui
in voce genere et calu. **Uxxiiii.**

Quid illud nōne pulcherrimū est! vt quom duo
nomina alterum adiectiuum / alterū substantiuū eo
dem casu exitu proferri debent) vt sepe creberis
meq; (quodāmō tertiā adiectiui nominis vocē que
est neutra ī vim substantiui trāsseramus! et substan-
tiuū illud prius casu collocemus genitiuo. quod vt
frequēs ē eruditū atq; disertis viris! ita quoq; erit
exemplo manifestius. Nam quom multam virtu-
tem dicturus sum / si multum virtutis loco eius o-
rationis posuero / multo protulerim venustius.
Multū pecunie enī significat multā pecuniā. plus
viriū virium / plurimas vites. quid animi est!

quis animus. quid rei! que res. quid caule! que cau-
sa. Alia quoque ita permulta. Sed animaduertendum
est! quod si genitiuus ille casus singularis fuerit! totam
item orationem singulariter exponere debemus.
Si pluralis! pluraliter. Namque (exempli causa) mul-
tum pecunie id est multa pecunia / singulari numero
at contra multum pecuniarum significat multas
pecunias. Similis quoque est et aliorum ratio. ut mul-
tum roboris / singularem plurimum virium / plu-
rale quoque habet significationem. Et aduerbia quoque
non nulla eandem vim retinent. presertim vero
duo hec / parum et satis. Nam parum sapientie id est
parua sapientia. satis virium id est sufficentes vires.
Et nihil quoque siue nomen / siue aduerbium sit. in
eandem sepe obseruantiam cadit. Nec igitur hac-
tenus!

¶ Ut geminandum est epitheton sequentibus.
substantiuus aut econtra. **¶** xxiii.

Quonia autem sigula hic fere inuestigamus! id quo-
que dignum cognitione est! ut cum duo memineri-
mus nomina substantiua / quorum vtrique idem e-
pitheton adiciendum est! ut adiectiuum ipsum pri-
cipio collocemus! et sequentibus substantiuus / vel
tum geminatum / vel duplicatum! et preponamus
Exempli vero causa efferantur. Ciceronis verba.

9

Africanus singularis et vir et imperator! quod est
africanus singularis vir z singularis imperator. ppter
magna et doctoris auctoritatem / et urbis / est pro
pter magnam auctoritatē doctoris et propter ma-
gnā auctoritatem urbis. preclarus / et miles / et ci-
uis illustris / tū vir / tū phūs optimus / tum patrie
defesor / tum gubernator / iustus / et rex / et iudex.
Consimiliaq; eodem modo se habent. Sed et sepe-
numero contra eodem ordine vni substantiuo pre-
posito duo adiectiua / aut plura deseruiunt. Exem-
pla sunt que nunc constituam. Vir tum bonus tū
temperatus. imperator et callidus et fortis. iudex
et iteger et lollers. ornāmēta ciuitatis tum multa
tum preclara. alia tu ipse coniecta. Non nunq; et
duo substantiua ita se habent vt alterum vim suam
vbic; seruet ac tueatur! alterum quasi quēdam ob-
tineat adiectiui nominis locū! et eius fūgatur of-
ficio. Quale est illud Virgilianū primo eney. mo-
lemq; et montes insuper altos impoluit. ac si dicat
molem montuosam impoluit. Cauendum est ne
ab honestate naturaq; discedamus! ac si dixerit / ca-
uendum ne a naturali honestate discedamus. Sed
tibi hec satis sint;

De extremis supinis / pro gerūdiis
accusatiui casus, xxv.

Sed ne quali hystoriam texens dicendorum seriem
nectam! ita queq; patefecerim. vt sese michi forte
quadam obtulerint. Ceterum nō ignorandum esse
videtur, vt ipse arbitror) extrema supina plerunq;
ornate / ac peruulste significare gerundia accusa-
tium casus ad dictione preposita. Vt res difficilis
creditu idest ad credendum. miserabilis visu idest
ad videndum. iocunda auditu idest ad audiendum
suauis gustu idest ad gustandum. permulta simili /
ac pari ratione se habent;

¶ De exasperatione orationis permutationem
superlatiui cum adiectione aduerbii superlatiui ad
modum / vel in primis.

¶.xxvi.

¶ Nec id te amice lateat! vt quom fuerit superla-
tium quodpiam durius / asperiusq; et superlatiue
significandum sit! vt pro superlatiuo positium
afferamus! et ei aptum aduerbium superlatium
apponamus. Nam maxime memorabile facinus!
est memorabilissimū facinus. Maxime rarum ge-
nus hoīm! est rarissimū genus hominum. Sed ad
modum / et in primis / positiuis adiūcta vī ferme
eādem retinēt. Vt admodū memorabile facinus!
vel in primis rarum genus hominum!

¶.xxvii. vt quēpiam mediocriter aut
vehementer laudabimus;

Id autē nequaquā silētio preterierim. Vt si quē qui virtutem habeat velim mediocriter laudare : dicā (exempli causa) pericles virtute prestās princeps erat athenis : vel multa preclara gesserat. Themistocles rebus gestis floruit. Sin velim vehementer ac plurimū laudare adiiciam gloriā siue laudem : z causam laudatiois calu genitiuo cōstitutā Pericles (vt idem exemplū agā) virtutis gloria prestans athenis claruit : themistocles gestarum rerum laude emicuit. Sicq; M. antonius prestabat eloquentia mediocriter laudatur ac fere exiliter. L. Crassus eloquētie gloria excelluit vehemētissime laudatur Sed tu pro tui ingenii bonitate deducito ;

Cxxviii. Quotiens singularis et pluralis numerus connectūtur : viciniōri respōdēdū : idēq; fit in diuersis generibus ;

Quoties (quod ipse quoq; testatur grāmaticus seruius) singularis et pluralis numerus connectūtur : respondemus viciniōri. Virgi. primo enei : hic illius arma hic currus fuit. nō autē fuerūt. Teren. in andria : amātiū ire amoris reintegratio ē. xenophōtis delitie mee sūt. hostes eorūq; exercitus properabit. atq; ita frequētius obseruat. idē fit ī diuersis generibz. nā siue masculinū / siue feminū ē. vicino respōdemus. vt vir atq; mlier optia ad me venit

Intelligitur nāq; optimū esse virū et optimā mul-
lierē que venerit. Verum si plurali numero ve-
mus vti ad masculinū trāsire nece se est. vt vir et
mulier leti properant. Alexāder et olipias clari ex-
ltiterunt;

Lxxix. operepretium est.

Operepretiū est (quod peruenustum est) significat
mō vtile esse / modo necessariū / mō iocūdū / modo
laudabile. Atq; his significationibz id nominis ve-
teres vsurpant;

Lxxx. frui.

Frui quapiam re / est fructū / siue utilitatē vel vo-
luptatem percipere ex ea. vt cum dixerit quis ocio
fruor;

Lxxxi. pre se ferre.

Pre se ferre aliquid est verbis aut iudiciis quibusdā
id ostendere / et quodāmodo confiteri / vt. M. cato
pre se fert grāmaticā. Iulius pre se fert liberalitatē
hic vult ostendere q; ipse sit liberalis;

Lxxxii. Rationē habere.

Rationem habere est respectū habere. sed (vt pla-
nius xponā) habere rationem alicuius rei est rem
considerare. vt habeo rationē temporum loci per-
sonarū est ea ratione oīa cōplecti / et considerare;

Lxxxiii. Complector animo.

11
Hanc rem animo menteque complector / idest hanc
rem considero et volo;

XXXIII. In animo est.

In animo est / significat in animo habeo. et animus
michi est / idest volo;

XXXV. Certum michi est.

Certum est michi / idest deliberatum et decretum /
vel deliberaui et decreui.

XXXVI. Prosequor.

Prosequor te honore idest te honoro. Prosequor
te laude idest te laudo. prosequor te probro idest
vitupero te. prosequor te amore idest amo te;

XXXVII. Benemereri;

Benemeritus sum de rep. idest beneficium in illam
contuli. benemereri de amicis / est conferre in ami
cos beneficia.

XXXVIII. eque.

Eque pro ita / ac pro vel / atque pro ut vel quasi orna
tissime ponuntur. exemplum est eque te laudo ac ci
ceronem;

XXXIX. Haud secus.

Haud pro non / secus pro aliter venuste in eadem
oratione continue se habent ut haud secus sentio atque
tu idest sentio ita sicut tu;

XI. De comparatio loco positivi.

Nonūq̄ et pulchre cōparatiui pro posituiis ponū
tur. Vt alexander macedo corpus habebat imbez
cillius; quod imbecillū significat. Satiri in scelera
vehemētius inuehantur; quod est vehemēter.

Xli. Dare rem vitio / vel laudi.

Do tibi hanc rem vitio idest vitupero te de hac re.
do laudi idest laudo. do crimini idest criminor;

Xlii. De subiūctiuo loco indicatiui; et
illius pro huius temporibus;

Sed nec illud quidem negligendū est; subiūctiuus
modus pro indicatiuo; z illius tempora pro huius
temporibus interdū haud illepide ponūtur. vt ve
lim sepe pro volo. et gererem pro gerebam dilexe
rim pro dilexi. fecissem pro feceram. fuerit gratū
pro gratum erit. feceris pro facies. Id oīm multo
ornatissimū; si oportunis locis agatur. quod vbi
factitandum sit; peritorum aures facile cēlebunt.
Quāobrem exercitatio adhibēda ē non mediocris
que omniū magistrorū precepta superat. Quod si
quis nouerit grecas litteras; ei quod modo expli
cauimus non difficile persuadetur;

Xliii. Partim hominū et eius
aduerbii geminatione;

Partim hominū venerunt per sepe dicitur. Et. M.
gelio teste est idem quod pars hominū idest quidā

homines. nam partim in hoc loco aduerbium est neq; inclinatur casus sine. Et cum partim hominū dici potest idest cum quibusdā hominibus et quali cum quadam parte hominū. Sed hoc tamē est sple didius! cum in oratione iterum fuerit additum ut est illud. M. T. in epistolis. nam qui istinc veniūt partim te superbum esse dicunt / quod nichil respō deas / partim cōtumeliolū / q; male respondeas. Et qui ciuitatibus per sunt partim nobiles sunt / par tim populares. quod est aliqui nobiles sunt aliqui populares!

Xliiii. Decimus quisq;

Id est optimum cognitu! q; decimus quisq; est vnus ex numero denario. sicut millesimus quisq; est vnus ex numero millenario. hinc est illud cesa ris in commentariis cognoscat nō decimūquēq; eē reliquū militem sine vulnere. quo exēplo uti per pulchrū est ut vix decimus quisq; remāsit sine vul nere in tali conflictu!

Xlv. Quotus quisq;

Quotus quisq; homo est idest quot homines.
 Quotus quisq; miles idest quot milites!

Xlvi. Perq; cū politiuo.

Perq; vna dictio dumtaxat pulcherrime politiuo ad iūgitur nominibz ut perq; doctus philosophus

per quod bonus amicus;

Xlvii. Alias geminatum locum tenet
modo aduerbii.

Quid illud? nunquid lepidissime usurpamus! ut in oratione eadem iterum alias usurpatum / locum optineat modo aduerbii. Quale esset si quis dicat omnes homines eodem ferme nati sunt ingenio. alias quidem ridet; alias vero lacrimatur. omnes item ciues alias boni alias mali. nunquam eisdem sunt moribus;

Xlviii. Inire castra.

M. Anthonius iuit in castra multifariam dicitur. M. Anthonius castra petiuit; in castra profectus est; se ad castra contulit; se in castra recepit; se ad castra perduxit.

Xlix. Viginti annos natus;

Hic habet viginti annos; quod veterum consuetudine dicitur contra pedagogam opinionem; aliisque rationibus dicitur. hic vicessimum annum attigit. agit / degit vicessimum annum etatis. viginti annos natus est. Sed hoc postremum magis oratori conuenit;

L. Eloquentia laborare.

Cicero laborat eloquentia. Cicero in eloquentia tempus consumit. tempus in eloquentia conterit. in eloquentia operam ponit. dat eloquentie operam. etatem in eloquentia consumit. In studium incubit eloquentie.

Et alia deduc pro tuo iudicio;

13
li. Habeo / teneo hanc rem memoria.
Habeo hanc rem memoria non minus usitate dicitur / q̄ habeo siue teneo hanc rem memorie. teneo hanc rem memoria / huius rei memoriā habeo;

lii. Voluptatis me capit obliuio.
Obliuiscor voluptatis vel cuiuscunq; alterius rei. voluptatis me capit obliuio. Et idem verbū cū ceteris iunctū nominibus significat diuersa / cōsimili ordine / vt capit me facietas ciuitatis idest capit me hoim odiū vel tedium;

liii. Contineo me ruri / vel in vrbe;
Virgilius incolit ciuitatē hoc per pulchre dicitur. cum teneo / vel etiam cum cōtineo verbo. vt virgi. rure se continet. Virgi. tenet sese in vrbe;

liiii. Preter et pre venuste ostentāt aliquam rem aliam antecellere.
Si quis velit ostentare aliquā rem aliā antecellere / et ultra illā valere / venuste id dicitur / vel per accusatim preposita preter / vel cū pre ablatiuo preposita. Vt cesar preter ceteros rebus bellicis pollebat. vel pre ceteris pollebat;

lv. Lelius ē facili īgenio vel facili^z mis moribus natus.
Lelius habz faciles mores / vel facilem naturam /

ornatius dicitur leuius est leui ingenio natus / vel
facilimus natus moribus . Scipio natus est tristi
ingenio. Et de reliquis cōsimiliter;

¶ lvi. Valeo / polleo cū ablatiuis.

Valeo et polleo verba et splendida sūt / et latissime
patent / z ablatiuo iūguntur. hoc pacto / Aurelius
augustinus plurimū ingenio valuit. hypocrates ī
ingenii bonitate pollebat. Mitridates memoria cla
ruit vel polluit. M. cato in ciuitate plurimū aucto
ritate pollebat;

¶ lvii. Clareo / possum.

Clareo et possum verba eadē ferme ratione se ha
bent. Ego apud dominum cesarem multum siue
possum siue clareo / ornate et splendide dicitur / a
pud dominum cesarem plurimum mea claret aucto
ritas. hortensius multum potest in senatu / or
natius / multum hortensii in senatu potest auctori
tas. que potissimū significat eam opinionem que
est apud homines de alicuius viri prestantia . que
valgo et trita cōsuetudine reputatio nuncupatur.

¶ lviii. Sum datiuo iunctū habere
significat / et quodā mō possidere;

Ceterum id perbellum est. Est michi apud te fides
id est tu adhibes michi fidem. quod est accuratius
aduertendum, nam plerumq; solet sum es ē verbū

datiuo iūctū / significare habere; et quodammodo
 possidere. Vt ē michi pecunia; est cesari magna po-
 testas siue pietas; illud designat me pecuniam ha-
 bere. hoc habere cesarē magnā potestātē. Cuius cō-
 stitutiōis crebra apud priscos et dilertos viros ob-
 seruatio est.

Clx. Recordor hanc rem. hec
 res michi in mentem venit.

Ego recordor hanc rem potius q̄ huius rei dicitur.
 Et idem dicitur huius rei me subit recordatio. hec
 res michi in mentem venit idest michi occurrit;
 vel michi succurrit; quod postremum minus vlti-
 mate dicitur;

Clx. Presto antecello aliquādo cū accu-
 latiuo aliquando cum ablatiuo;

Presto et antecello (que venuste sonant verba) ali-
 quādo datiuo aliquādo accusatiuo perpulchre iun-
 guntur cum accessione ablatiuorū eius rei cuius ē
 prestātia. Vt ego presto tibi ingenii acumine. Io.
 precellit petrū acumine ingenii. equus prestat ali-
 no velocitate cursus;

Clxi. De frequētatiuis verbis
 loco primitiuorum;

Sepe numero frequētatiua verba que appellātur
 primitiuorū verborū a quibus traxerunt originē

significationē retinēt. presertim si prima illa aspe-
riora fuerit, vt cōiecto pro conuicio. mālo pro ma-
neo. imperito pro impero. amplexor pro amplex-
ctor. et alia item pene innumerabilia si quādo etiā
verbi asperitas vlla cōtingat; quod eruditorum iu-
dicio nunc derelinquimus;

Ilxii. De et dis mutant.

De prepositio verbis adiecta per sepe cōtrariā mu-
tat significationem vt precor et deprecor cōtraria
sūt. hortor et dehortor. Nōnunq̄ idem dis efficit
vt suadeo dissuadeo. Quāuis in iisdem verbis nō-
nūq̄ auget per potius q̄ vim cōmutet;

Ilxiii. Ex et de āplificāt.

Ex et de vehementer amplificāt. Vt exoro; quod
ab ex et oro deductū significat impetro. Terē. in an-
gnatā vt det oro; vixq̄ id exoro;

Ilxiiii. Suadeo persuadeo; facio perficio.

Sic et suadeo significat oratoris officium quod ē
benedico. atq̄ persuadeo benedixisse significat quia
est oratoris finis. id est impetro atq̄ obtineo. vnde
et crebro non solum suadeo; sed etiam persuadeo;
Sed facio et perficio explorata sunt;

Ilxv. De aduersatiua dictione.

Plurimū etiam sermonem ac orationē exornat ad-
uersatiua dictio quāq̄ iudicatio iuncta. Quod vbiq̄

M. Cicero seruauit aliorū doctissimi. sed huius exemplum sit. Quāq̄ te ante hac diligebā! nūc tamē ob singularem virtutem vehemēter admiror. Nā tria sunt que quodam sibi ordine inuicem iūgūtur. quorū prius ac leuius ē diligere! postremum admiror! quod vehemēs! ac precipuū! et eorū mediū obseruo quod est veneror / et colo. ex quo obseruantiam et reuerentiam significat. Sed iterum aliud exemplū quāq̄ michi sint omniū amicorū iocunde littere! tue tamē iocūdissime fuerūt. Sed et pro tamen post quous raro collocamus. Vt quāq̄ michi ante hac carus eras! sed et nūc profecto carissimus es!

Lxvi. Non solum / sed etiam, verum etiam /
verum quoq̄.

Ad hec illa duo orationem peruenistā reddūt sibi inuicem correspondentia. quorū alterū est non solum / siue non modo / siue non tantū! alterū ē sed etiam / vel verū etiam / vel loco etiā posito quoq̄ / et aliquibus interiectis. quorū omniū exempla subnectā. hec michi res non solum grata est sed etiam iocūda. M. Antonius non modo ciceronis erat inimicus! verū etiam hostis patrie. M. Cato non solū ingenio pollebat! sed etiam virtute florebat plurimū. Alexander nō solum reliquā urbem subegit!

verūquoq; ipsū romanū īperiū cogitabat attingere;

Lxvii. Tam et q̄.

Et sic etiam tam et q̄ sibi correspondēt. vt tam cas-
ra michi patria est; q̄ tibi iocūda vita; sed facile tri-
te hoc intelliges;

Lxviii. Ego ipse pro egomet;

Pro eo autem q̄ ceteri exprimere cōsueuere pro-
nominibus addentes vel te vel met syllabicas ad-
iectiones. Cicero potius idem efficit hoc p̄ onos-
mine ipse / ipsa / ipsum / quod illarum fere adiecti-
onū locū optinet. Vt ego ipse magis q̄ egomet; il-
le ipse / nos ipsi; vt nūq̄ lecus dicēdū sit;

Lxix. De mecum et me cum;

Alia est adiectio pulchra. Vt mecum ipse cogita-
sem. et hoc vt mecum sit vna dictio. Item me cum
ipse vicerē. quom due sunt dictiones;

Lxx. Vt familiaritatē cōuerlationē et similia
ornate exprimemus;

Sed si tibi dicēdū erit tu michi familiaris es; orna-
tius dicitur ego te vtor familiariter. Tu mihi amicus
es. ego te amico vtor. Tu michi es magister; orna-
tius ego te vtor magistro. Ego tecū frequēter ver-
sor. frequēs mihi tecū ē cōsuetudo. quē sepe cōuer-
sationē significat Tecū magnā amicitia habeo. ma-
gna michi tecū est amicitia. Et ita alia per multa.

Vt sit michi cū oībz malis viris iūmicitie. nā rectius dixerimus iūmicitie plurali numero. q̄ liglari.

Ilxxi. Nichil cū cōparatiuis.

Sed neutra vox nichil ac potissimū in comparatiuis nominibus tū femīnā reddit orationē. tū masculinā. Vt nichil est hoc homīe melius. fere idē ē vt nullus homo est hoc homine melior. Nichil hac virgine est formosius. quasi nulla virgo hac virgine ē formosior. Et ī ceteris aliquādo consimiliter.

Ilxxii. Munus pro officio. et cōsimiliter partes. Munus pro officio ornatissime dicitur. Vt hoc ē amici munus idest amici officiū. Fungor boni viri munere. fere idē est facio boni viri officiū. Sed et partes plurali numero consimilem habet significationem. vt mee partes sūt idest officiū meū ē vel pertinet ad me.

Ilxxiii. Caueo cum ablatiuo significat prouideo. cū accusatiuo vito ac fugio.

Caueo verbū et si sepe significat prouideo. vt cauetū est lege perornate accusatiuo iūctū pro vito ac fugio vsurpant eloquentes viri. vt turpis viri / ingenii cauent mores.

Ilxxiiii. Memini cū accusatiuo.

Atqui et memini rectius ac vlitatius iūgitur accusatiuo q̄ genitiuo vt inemini platonis sapientiam.

Virgi. in buc. Et numeros memi si me te verba te
nerem. nec miru si in iis que sunt potius solute
orationis. Vir. marois afferam testimonium que
non solum poetam egregie eruditum! sed et rheto
rice artis ubiq; obseruatissimu fuisse constat.

Lxxv. Penitet idest parum videtur.

Penitet me quicquid significet notissimu est! sed
et paru videtur vsarpāt auctores et prestātes doc
trina viri.

Lxxvi. Vaco cum datiuo / attendo cū ablatiuo /
vacuum esse.

Sed idem per sepe verbum variis cōstructionibus
positum / haud eādem retinet significationis vim.
Vaco huic rei! est attendo huic rei. vaco hac re! est
hac re sum vacuus! et ornatissimu est. vt boni viri
dant operā vt perturbationibus vacent idest liberi
et vacui sint!

Lxxvii. De aiaduerto et aiaduerlio.

Aiaduerto idest fore video / et quodāmodo intel
ligo. Et aiaduerto cōstructū cū accusatiuo in pre
posita / idem sibi vult q̄ punio. Vt pleulippus ai
aduerlit in seruum platonis idest punit platonis
seruum. Ex quo aiaduerlio punitionē quādam nō
nūq; significat!

Lxxviii. De refero cū datiuo et accusatiuo

mediante ad.

Atq; iterū refero tibi hāc rem idest narro tibi hāc rem. sed refero ad senatum; refero ad populā hāc rem idest pono hanc rem consultationem populi vel senatus. Qui vltus verbi eius apud hystoriarū scriptores frequētissime est;

¶ lxxix. Dare litteras tibi / vel ad te.

Quid variū quoq; calus / eidem verbo sepe coniuncti / nōne magnam ac longe diuersam vim habēt?

Quale est do bibaculo ad cesarem litteras . Nam dantur bibaculo deferenti / vt cesari reddat ad quē mittuntur littere. Eas igitur leget Cesar. Bibaculus quidem velut tabellarius defert . Nā qui fert lrās / consuevit tabellarius appellari . Verum ne quid huius nunc ignores dare lrās significat scribere seu mittere litteras;

¶ lxxx. Vnas / binas / trinas / lrās! pro vna duabus / tribus ve epistolis dicimus;

Nec te fugiat q; pro epistola dicimus litteras plurali numero. Nec obstat poetarum cōsuetudo . Et pro vna epistola dicimus vnas litteras. Nā id nomē vnus . a . ū . cū iis que pluralit' solū iflectuntur pluralē quoq; retinet naturā. Vt vne nuptie vne bige / vna menia . Et (vt ad propositū redeā) pro duab; epistolis dicimus itē binas litteras / nō aut duas

pro tribus epistolis ternas ! non autem tres. pro
quatuor quaternas . Et que deinceps sunt reliqua
cōsimili ratione proferentur;

Lxxxii. infinitiua oratio pro con-
iunctiua peruenuste ponitur.

Infinitiua oratio pro cōiunctiua perq̃ pulchra est.
Vt volo te ad me scribere. cupio te athenas profic-
isci . Et id terētianū quid facere te in hac re velim
significat enī quid velim quod tu in hac re facias.
velim ciues omēs vnanimis esse idest q̃ vnanimis
sint et cōcordes. Sed hoc tibi sit cōcinnius vt nul-
lum sit ambigui sermonis discrimen. neq̃ enī om-
nino rectum sit! si quis dicat volo te me amare . q̃
uis plerūq̃ id suppositionis locum habeat! quod i-
finitiuum verbū immediatius precesserit. vt puto
pyrrhū romanos vincere posse idest credo q̃ roma-
ni possūt vincere pyrrhum. sed id pro viribus ca-
ueat orator. Et quod modo preceptum erat de cō-
iunctiua atq̃ infinitiua oratione precipue in absolu-
tis verbis! vel vbi alteri casui fuerit adiecta propo-
sitiō seruandum sit. vt volo te amari a me;

Lxxxiii. Ex vel E pro a vel ab.

Ex vel e propositiones pro a vel ab / et sepe et pers-
ornate ponūtur. vt audiui ex maioribz nr̃is pro a
maioribz nr̃is. accepi ex patre tuo vel e patre tuo.

18

Quero ex te et a te! quod est te consulo / et te inter
rogo. Quod aduerte! et vltui trade.

Lxxxiii. De pro / loco in et secundum,
Pro ornate ponitur loco in et secundū. Vt pro ro
stris. idest in rostris. pro tribunali idest in tribuna
li. et alia. pro viribus tuis id est secundum tuas
vires. pro tui ingenii bonitate. pro virili tua. et si-
milis;

Lxxxiiii. Sub in compositione aut
clam / aut diminute significat;

Sub cōposita aut clam aut diminute significat vt
subinouit me permemo idest clam et occulte. subi-
rascor tibi quod est paululum irascor.

Lxxxv. Moremgerere complacere /
obsequi significat.

Moremgerere perornatum verbum complacere
significat! atq; obsequi vnde moriger a. um. quod
a moroso quod difficilem significat! et a morato
quod institutū significat plurimū differt;

Lxxxvi. Consequor pro exprimo;
Consequor pro exprimo pulcherrimum est. Non
possū ego verbis cōsequi idest exprimere. litteris
cōsequi idest per lrās explicare;

Lxxxvii. Metuo timeo multis casu-
bus coniunguntur;

Metuo et timeo verba aliquando multis casibus adunguntur. Metuit Cicero a. p. clodio sibi extremū periculum. Timeo michi abste mortem. Non nunq̄ absolute ponūtur solo datiuo iūcta . vt metui p̄p̄hilo. p̄p̄hilo vite timeo . sed hic est potius poeticus vsus;

Lxxxviii. Euado pro fio / et efficio.

Euado pro fio et efficio ornatum vlitatumq̄ est. Vt Cicero euasit eloquētissimus. Aristoteles euasit sūmus philolophus . cesar vero euasit inclitus imperator. Et de aliis quoq̄ similiter;

Lxxxix. Fore futurum esse.

Fore futurā semper habet significationem . et est idem q̄ futurum eē. M. C. de oratore tertio libro loquens de hortensio. Quē quidem confido omnibus istis laudibus! quas tua oratione complexus es excellētiorē fore . Et crassus fore dicis inquit! ego vero esse iam iudico;

Lxc Quid iter dimidiū z dimidiatū iter est

Quid inter dimidium et inter dimidiatum intersit nosce perutile ē. Cum enim dimidiatū sit quasi in partes duas diuisum! nisi aliquid diuisum sit / dimidiatum non potest dici. dimidiū vero appellatur nō q̄ ipsū diuisū sit! sed q̄ ex dimidiato pars altera est. Nō igitur recte dixerit quis pro sētentia!

M. varronis (vt ait. M. gelius i noc. ac) dimidiū librū legi. dimidiam fabulam audiui. sed dimidia tū librū. dimidiatā fabulā recte quis dixerit. quia dimidiatum (ex causa) digitum appellamus. sed alterutram partē dimidiū. Quod est accurate diligenterq; aspiciendum.

Cxi. Inter sum et pre sum quid differūt? Plurimū autē cōducit vobis itelligere que sūt nominū differētie / ac verborum discrimina. Ea quoq; res mirū imodū orationē exornabat. Vt si quis nouerit quid differūt pre sum / et inter sum inter se verba / pulcherrime dicet. M. C. publicis negociis non interfuit solum / sed prefuit. quorū illud significat comitem esse alicuius rei. hoc vero ducē;

Cxii. Confiteor profiteor gratulor gaudio. Ego non solum cōfiteor / quod est per vim / sed etiam profiteor quod quidē est spōte. Et apud Mar. Tulliū persepe tibi gratulor. michi gaudeo. gaudeamus nobis. gratulamur aliis q; adepti sunt aliqua bona;

Cxiii. Ago refero habeo debeo; Et tibi ago gratiā quod quidem est verbis. Refero gratias quod est re et factis. Habeo gratiam quod est i animo. Debeo gratiā / vbi aliqua obligationis vis cernitur. Et itē alias opiniones his similes;

Cxciiii. Nec res mihi cōducit. dono te hac re.
Optimū est non ignorare nominū differentias vt
et vberior et ornatior nrā reddatur oratio. hec res
michi conducit. est idem q̄ michi res hec utilis est
Et quod ceteri plerūq; dicunt / dono tibi hāc re in /
pulchrius dicitur ac lplēdidius dono te hac re. Vt
miles nauali corona donatus est. Sabinos romani
ciuitate donauerūt / quod est ciues fecerunt . quod
itē dicūt labinos romani ī ciuitate acceperunt /

Cxcv. Prepositio que lolet adiungi
nomini pulchrius verbo adiungitur.
Interdū vero prepositio / que nomini ac casui pre-
ponitur / pulchrius venustiulq; verbū precesserit
in quibuldā verbis . Quale est si quis dicat eo ad
te / vt dicat potius adeo te. et loquor ad te / potius
alloquor te. Cedit de vita / decedit vita. cedit ex hu-
manis rebus / excedit rebus humanis . Et in aliis
quibuldā cōsimiliter.

Cxcvi. Minus aduerbium.
Minus aduerbium quāq; sepe significat nonnūq;
tamē cū positiuo iunctū cōtrarie significationis cō-
paratiuū demōstrat. Vt Terētianū illud phedria /
nemo fuit minus ineptus / pro prudentior. et ne-
mo est te minus formolus idest deformior . et sic
de aliis cōsimilibus;

Xcvii. Quid inter decem annos /
et decem annis interest

Quotiens multos aut dies aut annos dicimus per
accusatiuū; intelligimus iuge tēporis curriculū esse
fere cōtinuū. Sed per ablatiuū significatur anno-
rū siue dierū iteriectio / intermissioq;. Quare (vt
ait marcellus) optātes rectius accusatio vti debent
siquidem ad secūdā fortunā attineat. Interest igi-
tur ita si quis dixerit / decē ānos ī re militari versa-
tus sū; ā ita / decē annis dedi operā rebus bellicis;

Xcviii. Cordi est,

Cordi homo etiā flexibiliter cordi hominū (vt pri-
scianus iquit) significat iocūdus di. do. sicut et fru-
gi. Sed latius (mea sētētia) Marcellus opinatus ē.
Dicit enī cordi est idest animo sedet. Nam hec res
michi cordi est / idest placet. Teren. in ādria An ti-
bi he nuptie sūt cordi. M. Cicero de perfecto ora-
tore flumē aliis verborū volubilitas cordi est. Et
Lucilius probe declarat cū iquit. Et quod tibi ma-
gnopere cordi est; michi vehemēter displicet;

Xcix. De Tātilper.

Tātilper quod quasi est tamdiu ornate post
se deposcit dum. quod ferme est donec. Vt illud
Terentianum in heautō. Tātilper meum dici te
volo; dum quod te dignum ē facias.

Ego tantisper magna voluptate afficior! dū apud
te viuo; **¶ C.** quid iter Delecto et oblecto iter est.
Tu michi carus es, ego te amo, tu mihi iocundus
es, ego te delecto, sed delecto et oblecto non simili-
ter struuntur. Nam dicimus delectat me hec res,
sed oblecto me ac re, delectabat Socratē vite inte-
gritas, Pithacus sese virtute / et doctrina oblecta-
bat, ego me oblecto ruri;

¶ C. i. Fero hanc rē facile / mo-
delste / moderate / equo animo

Fero hanc rē paciēter seu patienti animo / splēdidius
dicitur! ego hanc rē facile patior! et modelste fero / z
moderate / et equo aīmo. Ecōtra significātia aduer-
bia grauiter / acerbe / egre / moleste / et īiquo aīmo,
hec michi iocūda res ē, hec res placet michi, et que
molesta est / displicet;

¶ C. ii. de **A**ffero, et dolet michi.

Affero cōmunissimū verbū ē! et quo multis locis
vti possumus. Secūda fortuna affert michi volup-
tatē idest me delectat, **A**duerla fortuna affert mi-
chi dolorē idest dolet michi, Nā dicimus z hec res
michi dolet idest doleo hanc rē, sed redeo vnde digres-
sus sū, littere tue afferūt michi admirationē idest
efficiū vt admirer, affers testiōniū idest testifica-
ris z ita dispersa ē z vaga huius verbi significatio;

Ciii de perinde cū atq; vel ac postposita.
 Perinde ornatissime postulat post se ac / vel atq;
 et totū simul perinde ac vel atq; habet eādem vim
 quam vt tanquam. vt Camillus perinde atq; oīm
 sapiētissimus. et cherea perinde ac foret eunuchus
 et de hac re satis hec dicta sint hactenus;

Ciiii. de Coeo.

Coeo non solum absolutum est! sed nonnūq; per-
 uenuste casū habet accusatiuū. Coeo societate tecū
 Et hinc est illud. M. gelii in noc. ac. de pitagora /
 deq; eius consorte. quod quisq; familie pecunieq;
 habebāt / in medium dabant! et coibatur societas
 inseparabilis. Sed eodem cicero pacto aliquando
 est eo verbo usus;

Cv. De Mille hoīm in singulari numero
 Nille hominum singulari numero significat mil-
 le homines. mille militū interijt hoc est mille mi-
 lites interierunt. mille militū vulneratum est id
 est mille vulnerati sunt milites. idq; ornatū / vlti-
 tumq; est;

Cvi. de Primis.

Primus significat etiā ordinem quod nomē sequi-
 tur secūsus et tercius. et deinceps alia eiusdem or-
 dinis nomina. tamē multociens significat prīcipa-
 lē. vt hic est nostre ciuitatis vnus omniū primus

per se significat optimū. sed id postremū in raro ē
vlu oratorum.

Cvii. De interdico.

Interdico tibi hac re / et non hanc rem. vt interdico tibi aqua et igni. plinius secundus in epistolis. carēt rege iure! quibus aqua et igni iterdictū est!

Cviii. Que noīa ornate sincopantur.

Nunc vero ad reliqua neq; enī iuitus omiserim q̄ que nomina ad numerū spectāt in eorū pluralibz genitiuis sincopā efficiunt. idq; cum vlitatum est / tum ad exornādā pertinet orōnem. vt mille nūmum potius q̄ mille nūmorū. mille denariū mille aureum. et tot milia argentū. et ita de reliquis et in genitiuis omnium nominū secunde declinatiōis frequenter efficiunt;

Cix. Citra cētenariū et post vigenarium minor numerus maiorem eleganter precedit / mediante coniunctione;

Sed prolam scribentes / et solutā orōnē in nominibus solū numerū et mēsurā significantibus / atq; in numerorū nominibus eam plerunq; seruamus cōsuetudinem et citra cētenarium numerū. si quādo post vigenariū duo numeri cōmemorandi sūt! vt eorū minor precedat et maior sequatur! vt hic ē vnū et viginti annos natus. duos et triginta ānos

viximus. tres et quadraginta ānos nauigauī . qua-
tuor et quīquaginta annorū consumsi etatem. sed
vltra centenariū / et citra vigenarium tritū ac vul-
garem seruamus morem et sermonem. ¶ Quod
autē sicut duo de viginti nonnūq̃ dicimus / et duo
de triginta / ita et duodeuigelimo / et duodetrigeli-
mo manifestū est. sed nō quidem est in frequenti
oratorum vlu;

¶ Cx. Indies et indiem.

Quid indies! nōne pulcherrimus sermo ē? ac sig-
nificat per singulos dies / et quotidie / sed cū quo-
dam incremento. vt tua indies accrescit virtus. in-
dies homines sapiunt. stultorum hominum indies
accrescit infamia. sed cum dicitur indiem est termi-
nus deputatus;

¶ Cxi. Vt in verbis actionē aut passionē
significātibz varietati studendum.

In verbis tam actionem q̃ passionē significātibus
considerare debemus varias vocum inflectiones /
atq; exitus. et modo hīs mō illis vti pro auriū iu-
dicio. vt fuere pro fuerūt. amarunt pro amauerūt
videre pro viderūt. norim pro nouerim. triūpha-
rant pro triūphauerant. et de aliis quoq; eodēmō.
Sed ne quid fiat cōtra grāmatice artis preceptioēs
hac via prouidendum est;

Cxii. de Quin.

Quin particula quomō increpet / vel exortetur / quomō item confirmet et quomodo interroget: id satis exploratum est. sed nos ea pulcherrime utimur / cum dicimus / non possū quin gestiā. nō possum quin doleam. nō possum quin admirer. significat enim fere me non posse continere / q̄ non doleam, et ita de ceteris consimiliter.

Cxiii. de Locus est vel Multum aut nichil loci est huic rei.

Quid illud? nōne preclarum est usu. locus est huic rei. multum loci est gaudio. plurimū loci est tranquillitati. et terencianus dauus. nichil loci ē segnicie / significant enī hec omnia / vel oportere nos letari / vel tranquillos esse / vel voluptatibus affici / vel nō negligētes ac segnes eē. et sic in ī aliis huiusmodi.

Cxiiii. de Magnopere et similibus.

Nonnūq̄ vero duo nomina (siue prepositione addita / siue non) vnus aduerbii vim retinēt. vt magnopere pro valde. maximopere pro plurimū. maiorem imodū pro maxime. mirū inmodū pro mirabiliter. et item mirādū inmodum.

Cxv. de In primis et similibus.

Sed ablatiui casus / siue cum cōmercio prepositionis siue sine eo vim habent aduerbii. vt in primis

significat enī precipue ac presertim, et id (vt greci dicūt) aduerbiū iplum (si ita appellādū est) per orz nate nominibus iūgitur, vt in primis sapiens, ī pri mis eruditus. Sed ne a proposito disgređiar) pau cis interdū pro paucū / multis pro multum, Verū hec alio loco oportunius illo.

Cxvi. de Gerit cū noīe magistratus siue īperiū Ille etiam modus optimus est, vt si quis dicturus sit quempiā hominē aliquem habere magistratum vel honorē / seu īperiū vt ex noīe honoris eiulmōi et gero geris verbo pulcherrimā cōstituat orōnē. hoc pacto / hic est rome cōsul, rome cōsulem gerit, ita cōsimiliter imperatorem gerit, principem ge rit, pretorem gerit et alia cōsimiliter, ad hocce enī viros rerum cura et administratio pertinet.

Cxvii. de interlegendum / et similibus.

Vlitata et perpulchra est sermoīs oratio / vt gerū dīorū accusatiuis preposita īter significet tempus imperfectū indicatiui vel subiunctiui modi vel al terius et dū particulam, vt interābulandū hostes offendi / hoc est dum ambularem, interlegendum videbas / id est dū legeres. Et sic pro varietate per sonarum ita exponendum est vti modo explicauimus, Sic seruius in buc, vir, Interagendum id est dum agis, honesta locutio si dicamus intercenādū

hoc sum locutus id est dum cenare hoc locutus sum.

Cxviii. De in pro erga vel contra.

In pro erga et contra pulcherrima est accusatio preposita. Ut meus in te animus, mea in te benivolentia, ubique enim significat erga. Iuuenalis inuehit in domitianum, Cicero habuit orationem in Catilinam, ibi enim contra significat.

Cxix. De apprime.

Apprime pro valde recte apponitur nominibus, quemadmodum de imprimis superius dictum est, ut Virgi, apprime nobilis res, apprime utilis, Et ita de aliis similibus.

Cxx. Ut res apte coniungitur adiectiuis possessiuis.

Res nomen latum / diffusumque est, sed eo pulcherrime utimur cum adiectiuis possessiuis nominibus, et presertim huiusmodi, ut cum dicitur res bellica, res domestica, res publica, res familiaris, res militaris, Et de similibus pariter.

Cxxi. De prestolor.

Ut aliquando veluti signanda instituiam prestolor verbum plerumque poete accusatiuo iungunt. Cicero connectit datiuo, Ut quem prestolaris, prestolor iohanni.

Cxxii. Assentior, tio, Impartior, tio,

Multa sunt verba quibus per eādem significantiā et passiva vtimur voce et actiua, et (vt ornittam pene innumerabilia) cicero frequēter in his duobus modo actiuā modo passiuā vocem vsurpat. aLentior et assentio: vbiq; eadem cōstructionis forma. et impartior / et ipartio. in ceteris autem id fit multo rarius.

Cxxiii. Vsu venit.

Vsu venit ornatissime pro contingit ponitur;

Cxxiiii. Vsurpatio et vsurpare.

Vsurpatio et vsurpare non ita intelligi debent; sicut iuriscōsulti vtuntur. sed vsurpationem oratores frequētem vsum nomināt; et vsurpare in frequenti vso habere;

Cxxv. Deficit cum accusatiuo.

Hec res me deficit id est deest michi hec res. vt deficit me dies. vita q̄primū mortales deficit. sed deficio hac re magis poetarum est.

Cxxvi Omnis pro omnes.

Nunc autē ne ea que perutilia sunt / z ornatissima ornittamus. intelligendū est q̄ que nomina tertie declinationis tā nominatiuū q̄ genitiuū singularē habēt similes; presertim si genitiuus pluralis in ium exiuerit eorū frequēter accusatiuus pluralis in is terminari solet raro in es. vt omnis pro oēs

mortalis pro mortales, manis pro manes, simili-
ter (vt ipē quoq; testatur pristinianus) ī es et is termi-
nantia reperiuntur, vt fortis et fortes / partis et
partes / pontis et pontes, in reliquis rarius id fit
que est poetarū venia;

C. xxvii. De postridie.

Quedam aduerbia sunt que epistolis maxime con-
gruūt, sicut propediem / q̄primū / cito / cōfestim /
et postridie, quod multi ignari litterarū / et grā-
maticæ artis ex partes exponūt post tres dies, sed
tu (ne eodem ducaris errore) crede postridie signi-
ficare postero die / et eo pacto, M. C. accepit / et alii
eruditissimi viri;

**Cxxxviii. Primū / deinde / preterea /
ad hoc / postremum,**

Atsi quis multa referre velit, pro prima re ponat
primū vel primo, vtrūq; enī in vlu est, pro secūda
deinde / vel secundo loco, pro tertia / preterea, vel
pro tertio loco, pro quarto (quod perraro accidit)
ad hoc vlt preterea vel quarto loco, in calce / postre-
mo / vel postremū / vel demum, sit igitur huiusce-
modi exemplū, tria sūt que magnā michi afferūt
voluptatē, primū enī q̄ optimū amicū nactus sū
deīde autē q̄ singularē tuā erga me sepe testificaris
beiuolētiā postremū vero / q̄ te icolumē intellexi,

Cxxix. de ordine harū coniun-
ctionum enī / autem / vero.

Qua in re id quoq; aduertendū est / q̄ tres inueni-
mus cōiūctiones recto atq; vlitato ordine. que sunt
enī / autē / et vero. sed tuiple hec oīa / ac multo plu-
ra facile cognoueris / si ciceronis scripta / et in pri-
mis eius epistolas lectabis;

Cxxx. Memorie proditum est.

Memorie proditū signat scriptū est. multa enī ta-
lia ornatissime vsurpantur variis cū significātis.
vt memorie tradere. mādare scriptis. mādare litte-
rarū monumētis. quorū ferme omniū eadē vis est
sed mandare memorie aliud sibi videtur velle;

Cxxxi. Fallit me hec res.

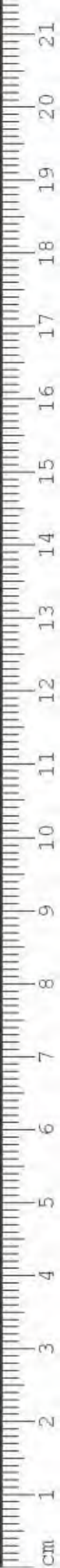
Fallo verbū tritū est apud Ciceronē. fallit me hec
res dicimus. fallit te spes. quod ē frustratur et deci-
pit

Cxxxi. Missū facere.

Missū facere id ē dimittere venustū et ornatū est.
nam missam hanc rem facio significat dimitto il-
lam rem;

Cxxxiiii. Ne quidem.

Adhuc et in eadem oratione due hee particule / ne
et quidem / pulcherrime sūt / si quis fuerit illis rec-
te vsus. nam cum ponuntur / semper aut aliquid
dictum est / aut mente id concipitur . vt ne audiui

quidem. significat enim (exempli causa) non solum
non vidi sed neque etiam audiui. Item aliud exem-
plum philosophie studia democritus non modo non
intermittit sed ne remittit quidem. remittere namque
philosofiam est remissius philosophari;

Cxxxiiii. de ordine pluriū sine cōiunctiōe.
Sed ea quoque adhibenda diligentia est quod si quando plu-
ra ponimus presertim sine copulatiōe (qui articulus
est. et si idē videatur significare quod vehementius
sonat magis collocetur in calce. ut tua virtus laudā-
da probanda ē. nam probanda est magis quod fit a iudicio
Magistratus diligere / amare / colere debemus. pro-
batissimos viros omnes homines verentur. / ob-
servant / admirantur. que turpia / obscena / tetra / feda
sunt / ea fugere et aspernari debemus. virtutis offi-
cium summa laus est. nam habet officium accessione actio-
nis. **S**ed in hiis quoque ordo quidem spectandus est
quod si tria quorum duo partem aliquam significant. terci-
um sit communius. id profecto plerumque debet in
fine collocari. nisi se habuerit quodam generis mo-
do. tunc enim contra fit quod nunc liquido ac pers-
picuo patefacere exemplis. ac prioris quidem exem-
plum est. omnis in adipiscenda virtute cura / opera / di-
ligentia. ponenda ē. est enim cura consilium animi.
opera corporis. diligentia utrumque complectitur.

Item in republica plurimum industrie / laboris / temporis ponendum est. Amicos consilio / viribus opera adiuuare debemus. Alterius nota exempla sunt Non sunt per se res comode expetende diuicie / honores / voluptates . comodum enim generis locum detinet . cuius species sunt multe . puta quas modo numerauimus. Atque item animalia queque / homines leones / equi / bonum videtur appetere . sed utrumque res se habeat / si multa sint / quod pluris est / debet poni in fine . iam ad alia procedamus;

Cxxxv. de Quilibet / ut ut / ubi ubi.

Multociens geminatio in quibusdam tam verbis infinitis quam aduerbiis tanti valet quam id nomen seipsum et cumque . ut quilibet pro quicumque . quotquot pro quotcumque . quantum quantum pro quantumcumque . qualis qualis pro qualicumque . ut ut pro utcumque . ubi ubi pro ubicumque . et id aduerte diligenter;

Cxxxvi. Accedit.

Accedit pro additur / quod vilitatum est tam pulcherrimum videri debet . unde et accessio additionem signat . ut ad meas miseras michi accedit dolor id est additur;

Cxxxviii. Confido.

Confido non sicut quidam arbitratur (nescio quo pacto) struitur . sed iungitur alias oratio alias ablatio casui

et in hiis potissimū verſatur que ad animum ſpec-
tant. vt confido tua virtute! tua humanitate! tuo
conſilio. et idem de aliis huiusmodi;

Cxxxviii. Credo pro cōmitto.

Credo quoq; pro cōmitto ornatissimum est. vt cre-
do tibi conſil. a mea. credo tibi grandem pecuniam
et sic de aliis;

Cxxxix. Grandis maior vel minor natu.

Grande adiectiuū nomen proli vel etati conuenit /
vel pecunie. pecunie exēpla supra posuimus. sed
hic grādiōr nestore videtur id ē videtur q; nestorē
vincat etate et ātecedat. hic est grādis natu / grādif-
simus natu. significat lōgeuū honinē / atq; admo-
dū senē. Et quia de natu facta mēcio ē! maior natu
ornatissie significat seniorē! sicut mīor natu id est

Cxli. de Parenthesi. **I**uniorē;

Insuper haud illepida sit interpolita nonnunq; in
oratione / atq; interiecta parenthesis. vt dedisti ad
me (que mea est summa voluptas) suauissimas lit-
teras. omnes amicos (nisi fallor) plurimum admi-
ror. Scire velim ex te (ea nāq; est amicorum cōsue-
tudo) quid nuper in causa. M. Antonii egeris. et
ita demum (re postulante) nostrarum huiusmodi
orationē interpolationibus aspergamus;

Cxli. de Increbuit.

27
Hec res apud me increbuit / et fere significat ad au-
res perueit. et rei noticiā signat!

Cxlii. Ut nos nescire quid dicemus.
Nescio hāc rē. ignoro! preterit me. fugit me. la-
tet me. huius rei nescius sum. ignarus sū. hec res
sciētiam meam fugit;

Cxliii. Reliquū est; pro restat.
Hoc reliquū ē id est restat / perpulchre / et magno
cū ornatu idem significat / exemplū est. omnia tibi
et natura et fortuna tribuit. reliquū est; vt bene et
laudabiliter viuas;

Cxliiii. Vulgo id ē ubiq;.
Rumor ē vulgo / id est ubiq; et cōmuniter dicitur
et ornatus sermo est;

Cxlv. Accipere pro audire et cognoscere
Accipere pro audire et cognoscere perueniūte di-
citur. vt accipi rumoribus; quorū ē incertus auctor
accepi hoīm fama; que certo auctore cōtiētur. acce-
pi nūciū id ē nūciatiōibus. quos nūcios z qui mit-
ti affert. accipi litteris quas plerūq; ab aīcis accipi-
mus. et ī aliis cōsimilibus locis;

Cxlvi. Hīlce hōlce hālce.
Pronoīb; articularib; demōstratis cōsueuerūt ora-
tores addere ce adiectionē ī iis talib; qui ī s. desuūt
euphonie cā. vt hīlce hōlce hālce pro his hos has;

Cxlvii. de translatione huius
prepositionis cum

Sepe prepositio que preponi solet / postponitur
etiam si significantia eadem manet . et in quibus-
dam quidem semper . que sunt mecum tecum secum
nobiscum vobiscum . in quibusdam quoque non se-
per . vt qui cum / quo cum / quibus cum / te propter
ac etiam propter te idem significant . et sic quibus
cum et cum quibus . et in iis potissimum ea pre-
positionum translatio fit que modo enumeramus .

Cxlviii. Clam prepositio
potius quam aduerbium .

Clam plerumque prepositio est / et nonnunquam aduer-
bium . sed oratores prepositionem potius accipi-
unt / siue iungatur ablatiuo vt priscianus scitit / siue
accusatiuo / quod opinatur donatus . vt clam me
profectus est id est me nesciente /

Cxliv. Coram et prepositio et aduerbium .
Coram cum accetu in prima sillaba prepositio est
et quid significet nemo est qui nesciat . cum accetu
vero in vltima sillaba aduerbium pulcherrimum
est significans (vt ita dicam) preentialiter . quo fre-
quentissime viri docti vtuntur . vt apud M . Cice-
ronem . cupio tecum coram iocari id est preentiali-
ter . etiam coram tecum loquor .

Ci. De aduerbiis in. I. et. V. desinētibz.
 Multa aduerbia in. I. existētia etiam ī ipsis episto-
 lis pulcherrima sunt. sed hec imprimis ruri vespere
 ri / domi / belli. Multa item in o sero / serio / consul-
 to / postremo / falso / merito. precario. Cetera vero
 in eodem exitu desinentia haud in frequenti sunt
 vlu oratorū. in v vero non multa sunt diu! cuius
 significatio manifesta est. Inter diu! quod est quasi
 infra medii diei tempus. Et noctu pro nocte. quod
 magis nomē ē. Vnde diu noctuq; dicimus;

Cli. Nullus pro non.
 Nullus. a. um. nōnūq; pro non. presertim sum / es
 est verbo adiuncto. vt nullus sum. idest interii. res
 pu. nulla est! quasi non est idest extincta est. Idq;
 ornatissimū fuerit.

Clii. Presto sum. id ē assum vel appareo.
 Presto sum / significat assum. et fere appareo. et
 sic idem aduerbiuz eiusdem verbi modis omnibus
 ac temporibus peruenuisse conuectitur! in eadem
 qua modo posuimus significātia. vt presto michi
 fuit seruus tuus vrbē ingredienti / id est affuit.

Cliii. Licet michi bono viro
 esse! vel bonum virum.
 Licet michi bonū virum esse et licet michi bono vi-
 ro esse vtrumq; latine atq; vlitate dicitur. Sed id

posterius magis oratoriū est.

Cliii. Perpetuū et imperpetuū aduerbia.
Perpetuū et imperpetuum aduerbia pro eodē po-
nūtur et eis frequēter vtimur.

Clii. Deuincio pro obligo.
Deuincio verbum cum pulcherrimum ē. tum pre-
cipue eplīs congruit. significat et deuincio obligo
/ et deuinctus obligatus / sicut et sepe obno-
xius. quod non solum trito more significat quod
notū est. sed etiam deuinctum.

Clii. Collocare apud aliquē beneficiū.
Collocare apud aliquē beneficium est alicui benefi-
cium facere. vt apud gratos viros beneficium col-
locasti.

Clii. Gratificor.
Gratificor tibi hanc rem preclare vsurpatur / pro
gratum facio.

Cliiii. De indulgeo et ignosco.
Indulgeo sane verbum est aptissimum et splendi-
di ornatus. quod et datiuo iungitur / et ferme si-
gnificat do operam. atq; ita reponitur. vt hic ni-
mio somno indulget. id est nimis dormit nimio ci-
bo indulget / id est nimis comedit. de aliis con-
simili pacto. **I**ndulgere quasi concedere est
verbum luxuriosam quandam designans clemētiā

et indulgentem parētem appellamus! leniore er-
ga liberos ingenio. quare z ab ignosco plurimum
differt. est enim ignosco parco. idēst do veniā. siue
excusatum habeo. ignosco tibi! liquid (exēpli cau-
sa) admiseris sceleris. indulgeo vero! vt multa a-
gere impune queas. quorum verborum discrimē
diligentissime considerādum est;

Clx Tantus quantus.

Tantus. ta. tum. et quantus eodē modo se ha-
bent in oratione vt raro alterum absq; altero pona-
tur. vt concio hec tanta est! quāta antehac vnq; fu-
it. tribuis michi tantū quantum nec agnosco / nec
postulo. tantum in te est doctrine quantum ī doc-
tissimo so' et esse viro;

Clx Talis qualis.

Talis et qualis alterutrū creberrime ponitur. ra-
ro vtrūq;. vt talē solemus sentire bonū virū! et sub
intelligimus qualē diximus. z ecōtra. orator ē illu-
stris qualis alter nullus reperitur. verū hec de his
satis;

Clxi. Vel pro etiam.

Vel pro etiam particula ī multis locis rectissime
congruit. vt hānibal fuit imperator vel omnium
primus. tua eximia virtus vt te amem vel maxie
impellit.

Clxii. Versor.

Verborū verbū in frequētissimō ē vlu veterū ac disertorū hoīm. perdiffinlaq; ē eius verbi significātia ac deniq; variis potest rationibz expoī. vt ego verborū lrarū studio id ē do operā lrarū studio. virtus circa difficile versatur id ē virtus ī difficili cōsistit. versamur in tenebris id est fere sumus ac viuimus et quasi stamus in tenebris. et (quod est exemplis superioribus declaratum) duos sibi plerumq; ac frequētius casus postulat. nam aut accusatiuo iungitur / preposita circa! aut ablatiuo in precedēte. nā cū accusatiuo! vt ante fundū versari. ad portā versabatur perraro dicta sunt. sed quēadmodū ceteris rebus oibus! ita huic sūma adhibenda ē diligētia;

Clxiii. Enīuero Sinautē.

Nonnūq; due particule ornatissime cōiunguntur. quarum eadem sit vtriusq; significatio. vt enīuero nam pro explenda sententia altera dumtaxat sufficere poterat. et similiter sinautem causa complende sentencie. eo in loco autē particula nullam omnino vim habet. sin enī per se significat sed si;

Clxiiii. Quoad.

Quoad / pro quousq; / et pro quādo / nō minus ornate ponitur! q̄ latine. vt volo in vrbe esse / quoad tu redeas. ita in plerisq; locis consimiliter accipi potest.

Clxv. Sulcipere.

Sulcipere nō solum (quod tritus vulgatusq; vltus habet) significat quod est super se accipere et quodāmodo adducere aliquid; sed etiam perornate positum in epistolis commendatum habere. vt sulcipit ciceronem cesar in suis rebus aduersis, que vtiq; postrema significatio / haud, quaq; (si quis inspiciat accuratius) a priore illa aliena est;

Positio adiuncta negatio
cōtrarii positiui plerūq; vim tenet.

Optima quoq; ratio est vt positio cuiusdam adiuncta negatio cōtrarii positiui vim ac significationem teneat. sed non ita plene / tamen et accurate illam expleat. cuius rei exempla subiciamus, hic vir est haut improbus, significat enim fere hūc hominē probum potius q̄ improbum esse habendum, et phūs haud ignobilis, histrio non illepidus, miles nō intrēnuus, ciuis haud malus. Nam in iis / eorumq; similibus rectius atq; vltatius dicitur quādo vis laudis cuiusdam est, sed quali diminute / et quali defraudate laudis;

Peto hanc rem a te.

Quod grāmatici dicunt peto te hāc rem / ornatius nec minus latine dici queat, peto hanc rem a te et id plurimum cicerō in epistolis cōsuevit.

Clxviii. Conficior pro pereo.

Conficior passiuua voce crebro vlitatū ē pro eo fe-
re quod ē pereo, vt confectus sū idest cōsumtus vt
vir iops ac miser / fame / frigore / dolore cōficitur,
sic ānis etate et studio cōficitur, ac merore / labo-
re / senio cōfectus, et de aliis sic permultis.

Clxix Ablatiui tū participiorū tū

aliorū peruultam reddūt orationē

Ablatiui casus nō participiorū solū / verū etiā om-
niū aliorū in orōne percōcīne ponūtur, presertim
si qua fuerit significatio tēporis, et de participiis
quidē manifestū est, vt regnante octauiano cesare
parta est vniuerso orbi pax, quasi qua tempestate
regnabat octauianus cesar, et aliud dionisio sirac-
culis tyrānum gerente / grauissima in sicilia bella
sūt gesta, idest in quo tēpore syracusanorū dionisi-
us tyrānus erat.

Sed eodē quoq; mō alia que
dam se habēt nomina, maxime si dignitatū et ho-
norū extiterit, vt cornelio et galba edilibus curili-
bz acte sūt in theatro fabule. Quidā addūt partici-
pium existentibus, sed nos prohibemus / quod ad
uultatē oratiōis nō pertinet addi oportere, et idē
scipione consule peni deuicti sunt, scipione impe-
ratore euerla est numancia, Et reliqua eiusmodi
pariter.

Clxx. de genitiuis cū possessiuis pronominibus
 Licet etiā tā grāmāticē q̄ oratorie genitiuos quo-
 rumcūq; casualiū cū possessiuis quocūq; casu prola-
 tis cōiūgere. quod et pristinianus tradit. vt mea cā
 venit / et ceterorū amicorum. meū agrum et mar-
 ci antonii populati sunt. tuo amico ac fratris gra-
 tificare. tuum imperatorem sectare et coriolanum
 o nolter ac fratris amice. sua ille confidit et ciuiū
 prudentia. Et ita figuratur constructio in omni-
 bus possessiuis. hinc terentianum illud meo presi-
 dio atq; hospitis!

Clxxi. de nominatiuo possessiuo
 cū genitiuo possessoris.

Idēq; penitus inspiciendū sit / quādoq; etiam discre-
 tionis seu abūdancie cuiusdam causa solet addi cū
 genitiuo possessoris et nominatiuus possessiuus
 vt suus est. C. cesaris mos id est eius et nō alterius
 suus ticii filius heres testamento constitutus est.
 suus (vt ipse quoq; pristinianus exponit) ad discretio-
 nē eius pertinet qui secundum leges suus non est.
 id est sub potestate patris legitimi non est. suus
 autem pro vnius cuiusq; proprie accipitur. quod
 ipsum apud viros eloquentissimos frequēs est.

Clxxii. Quid distāt die
 quarto et die quarta.

Die quarta (vt nonius marcellus eciam testis est) et die quarto non idem significant, sed masculino genere preteritū tempus designatur feminino futurum, quod vetustissimi tamen aliter protulerūt vt sic die quarto pro eo ē quod aliter nudiusq̄rtus dicitur / nudius tertius / et itidē de aliis;

Clxxiii. Quid interē inter tua cā et tui cā feci. Tua causa feci / et tui causa feci / ne preter veterū et doctorem cōsuetudinem aliquid efficiamus inter sese haud mediocriter discernūtur. nam tui cā dicimus / si quid ei ad quem sermonem vertimus prestiterimus. vt tui causa ad antonii castra profectus quod est tuendi tui gratia. sed tua causa / cum tua (vt ita dixerim) contemplatione aliquid alteri prestiterimus vt tua cā. fratris tui causā egi;

Clxxiiii. de differentia inter genitios primitiui et possessiui.

Et quia aliquid de iis que ad possessionem spectant locuti sumus / haud ab re fuerit differentiā illam proferre in medium / que inter genitios primitiui est et possessiui. vt mei tui sui nostri et vestri. quā tādē pulcherrime priscianus exponit. vox nāq; est eadem. at vis ipsa longe diuersa. cū genitius primitiui simplicem significat possessionem. possessiui vero duplicem. vt mei amicus id ē meus

amicus. sed mei filii amicus duplicem possessionē
 continet alteram meam in filio alteram filii in ami-
 co. quo eo subieciimus ne cum ornatum requiri-
 mus verborū vim ignoremus ipsam atq; in erro-
 rem quēpiam ignorāter incidamus. sed nunc insti-
 tutum prosequamur;

Clxxv. In mentem venit.

Nec res michi in mētem venit dicitur. et cum ge-
 nitivo huius rei michi in mētem venit. nec michi
 cure est an pro nominativo genitivus positus est.
 ut: ūq; vero non solum poete sed etiam. M. cicero
 vsarpavit;

Clxxvi. de tēporū cōmutatione.

Oratores (sicut et poete) per sepe presentibus tēpo-
 ribus vtuntur pro preteritis. nonnūq; et pro fu-
 turis. verū id quidē multo rarius. sed cōtra haud
 crebro fit. nisi forte inq; verbum / quod futuri tē-
 poris est / preteriti loco vel presentis accipiamus.
 Sed multa que super his dici possūt / in aliud quo
 q; tempus seruamus;

**Clxxvii. Similis genitivo et
 plenus dativo.**

Similis et plenus nomina (quorum prius dativo
 iūgitur / postreterius etiā ablativo) oratores vt pluri-
 mū / ac fere semper genitivo iūgant. vt similis es

uorū maiorū. dignitatis et officii es plenus. non
nūq̄ vero (sed perraro) proferuntur cū superioribus
casibus;

Clxxviii. Vt subiūctiuus impe-
ratiua verba iunguntur.

Sepenumero etiā maioris significantie causa vel
ornatissime imperatiuis subiūctiua verba iūgūtur
quod Cicero sepe efficere solebat. quale ē illud cu-
ra vt vir lis. et alio loco scribens ad filium effice
et labora vt excellas;

Clxxix. Curritur! cenatur! prādetur.
Decurritur spaciū! cenatur rhombus! prandetur
turtur! cōlimbaq; pulcherrime dicuntur;

Clxxx. Vt trāsitia verba
absolute proferuntur.

Atq; vt absoluta interdū verba obliquis casibus iun-
gūtur! ita trāsitia quoq; licet nōnunquā non solū
pro grāmaticorū more / sed etiā pro oratorū cōsue-
tudie absolute proferūtur. presertim vero! si qua sui
passio cū actione ipsa significatur. qualia illa sūt.
lugeo! rideo! metuo. que cum trāsitia sunt! nunc
absolute proferūtur;

Clxxxxi. De terminatis in bundus.
Que ī bñdus exeūt noīa / nō tā similitudinē signi-
ficāt (quod pleriq; arbitrātur) q̄ abūdantiā quādam

potius ac vehemētius. vt gliabūdus nō tā gloriātī
 limilis / q̄ abunde se se vehementerq; efferēs. Quā
 opinionē eloquētū atq; q̄eruditissimorū hominū
 vbiq; testimoniis cōprobatā / tu quoq; firmiter am
 plectere. nā (vt alios omittā) Mulus gelius auctor
 probatissimus ex Inīa quoq; doctissimi appollinaris
 letabūdus dicitur / qui lōgo atq; abūdātī errore est.
 et tu quoq; eidem vttere nominibus;

¶ Clxxxii. De Fretus.

Fretus. ta. tū. icerte originis ablatio iūctū pulcher
 rimū est / et significat fere confisū atq; munitū. vt
 vrā hūanitate fretus. vrā sapiētia / non mea virtute
 fretus;

¶ Clxxxiii. Certiorē facere.

Certiorē facere vlitate atq; frequenter in epistolis
 vsurpatur. nā facio te de hac re certiozem / id ē tibi
 significo hāc rē. et lepissime velim me de tua vali
 tudine facias certiozem;

¶ Clxxxiiii. de Habeo.

Habeo varia cōstructione figuratū plurimū orna
 tus hēt. vt bene hec res se hēt / quod ē fere vt ita di
 cā / stat bene hec res. et ita bene hēo me. et cū par
 ticipiis bene me habēs redeo rure. et cōtrariū ad
 uerbiū similiter ei verbo iūgitur. quod est male;

¶ Clxxxv. de participiis futuri tēporis.

Participia sepe numero futuri temporis ornatissi

me usurpantur. vt scripturus sum ad scipionē lit-
teras. quod est fere debeo scribere. et aliud! tu ad
edes cras iturus es! quasi ire debes. cicero ē athēas
profecturus id ē debet athenas proficisci. plautus
in cipro traiecturus est! fere est nauigare debet
in ciprū. quod idcirco ita exposuimus quoniam is
proprie nauigare / is transmittere! is soluere eū
locum significat vnde proficiscimur is demū tra-
iicere dicitur! q̄ eūdem designat qui rate vehitur.
vt cicero soluit athenis! et in aliam traiecit. **V**e-
rū ad propositū redeūdum est. illa igitur partici-
pia que a verbis manant passiuais et passiuē quoq̄
exponi debent. vt cuius insons animus ē! mulctan-
dus non est id ē mulctari et puniri non debet. lon-
tes accusandi sunt id ē accusari debent. vir flagicio-
sus est tradēdus in carcerem id ē coiciendus in vi-
cula. Et alia reliqua exponantur! vt supra diximus.

Nec tamē negauerim quī eorundem participi-
orū alia quoq̄ ratio sit. sed ea nos modo prosequi-
mur ipresētiarū! que venustius eloquiū reddant!

Clxxxvi. de Repeto.

Quid repeto? nōne perpulchre ponitur. si quid ei
accesserit. neq̄ datiuus solus casus / sed etiam abla-
tinus. vt repeto hanc rem memoria! quod non te-
neo memoria significat. vt permulti extimāt. sed

potius memoria voluto! et remiscor! et quasi obliu-
 oni traditū rurlū iuestigo memoria. hoc nos uti ver-
 bo ornatissime poterimus! quoniā eodē z veteres elo-
 quētissimi frequēter vli sūt. hic illud de oratore ci-
 ceronis libro. cogitanti michi / ac memoria repetē-
 ti. et africanus a neuio accusatus / tribuno plebis
 q̄ ab anthiocho pecuniā accepisset / cōmodissime
 eo verbo vsus. memoria (inquit) quiritēs repeto
 hunc diē hodiernū esse! quo hānibalē penū iimicif-
 simū huic imperio vici in africa! et perpetuā pacē
 vobis / ac victoriā peperit inseparabilē. verū cap-
 tus ingenti voluptate longius in africā verbis re-
 ferēdis progressus sum. quāobrem ad veltrū inlti-
 tutum referat se oratio;

Clxxxvii. Pro mori; diē obire / mortē oppe-
 tereet similia! pro viuere autē vitā agere / de-
 gere etatem / et similia ornate dicimus;

Optimū factū fuerit! ne eisdē aut modis oratio-
 nis / aut verbis vtamur. et (quod inico dicimus)
 varia plurimū probat oratio. et si veluti quibusdā
 flosculis aspergitur. vt pro mori / diē obire / mor-
 tem oppetere / animā expirare / vita decedere! ani-
 mā efflare! vita defūgi! rebus humanis excedere
 ex vita migrare! res deserere hūanas! exire de vi-
 ta! morte; obire! extremum claudere diē; interire

occidere cōsimiliaq; . et iterū pro viuere vitam age
re degere etatem;

¶ Clxxxvi ii. Vt ludo ludū / sic et
viuo vitā dicimus et cōsimilia.

Et (ne sigillatim cūcta cōplectar) illud hoc loco ani
maduertendum sit! q; sicut sepe dicimus ludo ludū
pugno pugnā / seruo seruitutem / doleo / dolorē / et
similia! ita et interdū viuo vitam / viuo miseram
seu fetiū vitam. vt si quis dixerit qui expeditā fue
rint virtutē consecuti! ii viuent beatam / et imor
talem vitam. et qui preclarū certamen certauerit!
a mplissimis donabitur muneribus. Et quod de va
riis dicimus orationis modis! id ipsū de singulis
partibus intelligēdū sit. vt pro oro rogo / precor
obsecro! pro quali pene ferme. reliqua tuipē cōiec
ta;

¶ Clxxxix. Id genus.

Id genus pro eius generis (quod fere simile no
men exprimit) pulchre et vsitate dicitur vt multa
sunt id genus monstra. de multis id genus rebus
locutus est! quod ē similibus. et ita in aliis;

¶ Cxc. Ex sententia.

Ex sententia quasi secundum voluntatem et prof
pere. vt gesta res est ex sententia. quod est prout
optabamus. et tibi id venit ex sententia. et multis
in locis cōsimiliter;

35
Cxcī. Inferre.

Inferre iniuriā quali iniuriā facere . manus inferre alicui est aliquē pulsare . impetū ī quēpiā facere est quēpiā cū ipetu et quasi vi adoriri / et irruere /

Cxcīi. Dare veniam.

Dare veniam pulcherrimū est ignoscere et licētiā concedere /

Ab inicio etatis habui te amicū . amicicia michi tecum est a teneris annis / a paruulo / a primis etatis temporibus / a teneris (vt greci dicūt) vnguiculis ab incunabilis ipsis . et huiusmodi . **Iuuenilis** etas pulcherrime adolescenciam significat /

Cxcīiī. Ferire fedus.

Ferire fedus optime atq; optimis causis ex feriali um cōsuetudine significat fedus cōponere vt persepe ictum seu percussū fedus / est constitutum / et compositum /

Cxcīiīi. Est michi nomē scipioni.

Est michi nomē scipioni . scipioni cognomē africano fuit . cui pago troiano nomē ē et sic de reliquis datio casu perulitate ac pulcherrime dicitur . que eadē z aliis quoq; moīs dicūtur . s; frequētius mōs superiores apud eloquētissimos et doctissimos viros iuuenies /

Cxcv. Miunt / fertur dicitur.

Cum tritum verbū volumus ostendere! et quod
in ore populo ē! utimur vel ipersonali fertur / vel
personali verbo aiunt! et nōnunquā dicitur. et eis si-
gulis / ut preponimus! et raro ita! sed interdū. q̄
exempla huiusmodi sūt. nam sirenes (ut aiū) sur-
da debemus aure transire. et item nā ita fertur ut
nulq̄ tuta sit fides. item haud turpe ē (ut dicitur)
tum ultuandi de gradu deici;

Cxcvi. Mediam super noctem.

Nōnunquā ita dicimus noctē super mediam vigilavi-
mus quod ē ultra mediā noctē vigilavimus. idq̄ z
serius ipse testatur! et quorūdam veterum pro-
bat auctoritas;

Cxcvii. Tendo.

Contra sermonē tuū tēdo id ē respondeo tibi! licet
et tendo cōtra iter! id ē tibi occurro sed hec haud i-
frequenti v̄su oratorum inuenies;

Cxcviii. Macte.

Macte / magis aucte! et est glorie et laudis sermo!
et plerūq̄ ablatiō iūgitur. ut macte virtute esto. id
q̄ et poete v̄surpāt / et scriptores historiarū! et de-
mū oratores ipsi. qui sermo (ut multi eruditissi-
mi tradunt) a sacris deductus est;

**Cxcix. Ad explicandū locum siue genus
gentile ac patrium effingimus.**

Quoties alicuius explicaturi sumus / siue genus /

36

siue locū / gētile / ac patriū nomē effingimus. quod
qui secus effecerit / fortasse latine locutus sit: sed il
lepide penitus / atq; idecore. vt qui fuerit a siracu-
lis oriūsus / nō de ciraculis dicēdū / s; siracusanus
nō de atheis / s; atheniēsis. et sic de aliis. atq; i ge-
nerib; / ac familiis nos nō de cū abltio vtimur (vt
multi) sed ide nomē efficimus. vt nō de stauris s;
staurus. nō itē de grecis sed grecus non de catulis
sed catulus. non de datis sed datus. Quā quidē ad
rē id merito asserēdū sit / quod plinius ipse aiebat /
q; deriuationes nō habēt firmas regulas. sed exe-
unt / termināturq; vti iplis autoribus placet. sic a
thauro thaurū / thaureū et thaurinū dicimus. et
quos nos romanos dicimus / dicūt greci romeos.
quos nos carthaginēses / illi carthidoneos vocant.
Sed in enlis / vs / atq; as / si ad loca pertinent fre-
quētiores terminationses sunt. vt albanensis / vero-
nensis clusius / tarētinus / lacedemonus / ciracula-
nus / arpinas. Alii quoq; sunt eorūde nominū exi-
tus. sed ii frequētiori vlu celebrātur. quod idē et in
quibusdā aliis fit. que neq; a generis noib; fluxe-
re neq; loci vllius. vt terēcianus cremes / platoicus
giges / locraticus gorgias. que oia a propriis pro-
fecta sunt / atq; originē traxere. sed que alia hac de
re / dici possūt / tuipē conputatione cōplectere;

CC. Conor.

Conor hanc rem optime ac peruenuste dicimus, presertim si difficilior sit! et ardua. quo pacto cicerone sepe utebatur, ut de perfecto oratore! magnum opus et arduum brute conamur?

CCi. Studeo.

Et studeo si quid studiolius effecturi sumus etiam accusatio pulcherrime iungitur?

CCii. Desidero.

Desidero verbum pulcherrime positum est, nam cum desiderium sit absentium rerum per sepe dicimus desidero amorem tuum quasi tu non me amas, desidero tuam prudentiam! quasi sis insipiens, et item de aliis?

CCiii. complector.

Complector perdiffusum est! atque ornatum verbum, presertim vero aliquibus adiectis! hac ratione, ut te amore! atque beneuolentia complector! pro te amo, cogitatione complector! quod est cogito, et id est animi! sicut facultate consequor! est rei ipsius?

CCiiii. De gerundius.

Illud ignorandum non est! quod gerundius modus ab omni verbo simili procreatur! si quando nobis foret eo opus, ut cantando rumpitur anguis id est dum cantatur! ut ait Terentius, et alio in loco active dictum est, cantando tu illum id est dum canis.

37
id efficere atq; usurpare oratores queunt;

CCV. de quarto pretor et quartū pretor
Putāt nōnulli nichil interesse si quis dixerit quar-
to pretor / et quartum pretor / et sic de aliis. sed
magna ē certe drā / vt. M. varro testis ē. nā quarto
pretor locū significat / et tres anteactos. quartum
vero designat tpūs. Caue igitur diligenter ne per-
perā hīsce vtaris rōnibz. ne quid cōtra veterū / at-
q; eloquētū morē / cōluetudinēq; faciamus. quare
terciū cōsul / ac tertio cōsul nō idē significāt;

CCvi. Ruri esse.

Sed ne plura iā lequar (nā infinita pene eiu smodi
precipi possūt) id tene memoria q; nō rure esse / sed
ruri eē dicimus. quod cū festus pōpeius affirmat
tum terēcius cōprobat. ait eī ruri se cōtinebat;
Quāobrem si qua reliqua sūt / paucis exp ediamus
Nam cū pro cōficiēdis epistolis hec potissimū at-
tigerimus si salutationis formulā / ac regulā idu-
um nonarūq; obseruationē patefecerī / iure huic
paruo instituto finē ac modum statuerim;

CCvii. Vale Salue.

Vale igitur ac salue verba pro marci varronis / et
omnium doctissimorum virorum sententia idem
significare videntur. Quibus nos alias in salutā-
do alias in execrando vtimur. ex quo terencianū

illud ē. valeant qui inter nos discidiū volūt! ac cupiunt mortuis quoq; et qui mortaliū vita decesserunt! quibus nullam huiusce lucis optare salutē possumus! nōnunq; vale dicimus. **¶** Et veteres quōdam eisdē idem verbū pro mori dicebāt! quasi nichil amplius viuentibus sibi cū mortuis futurū esset! et imperpetuū iam ab eorū aspectu discederent. Nam neq; valēt illi neq; salui esse possunt ob eādē rem addūt nōnulli bene feliciterq; aduerbia aut si qua alia sunt eiusmodi significātie. Verūtamen in epistolis iplis vale in fine dicere cōsueuimus abq; vlla aduerbii accessione! perinde ac amicis vite salutē ac felicitatē exoptemus. Quid igitur vale sibi querat! quo ve illo pacto vtēdū sit nosce;

¶ CCviii. dico tibi salutē iubeo te saluere. Pro salute autē plerūq; nos dicimus salutem dico et si quē salutare cupimus! datiuo casu aptissime appoluerimus. vt vale et cesari dic salutem. **¶** Alia quoq; erit salutandi ratio. vt iube scipionem saluere quod est scipionem saluta. Nam ille modus vī quādam desiderii cōtinet. et pro antiquorū more et consuetudine infinitiuus modus in alium transmutatur. vt iubeo te saluere id est salue. iubeo te gaudere pro gaude;

¶ CCix. Meo noīe vel meis verbis.

38
Pro mea ex parte.

Quod vero alii ex mea parte dicunt! multo quidē ornatius dicitur vel meo noīe vel meis verbis;

CCCx. De calēdis / nonis / et idibus.

Quotā autē cuiuscūq; mēsis diem velimus intelli- gere! calēdis / nonis / idibus ve notamus. neq; quid illi sibi velit! nūc explicare cōsiliū est. sed quo pacto dicamus singulorum mēsium dies! et quomodo ab eis nominationē suscipiāt. q̄obrem intelligēdū est ī primis / primū cuiuscūq; mēsis diem / calendarū appellatione vocari . secundū quas nonarum dies cōstituitur . et in aliis quidē mēsis septima luce Marcio / Maio Iulio / Octobri. in aliis autem quī- ta / Ianuario / Februario / Aprili Iunio / Augu- sto / Septembri / nouēbri / Decembri. Atq; omnes ii dies qui calendas et nonas intercesserint! nona- rum cognominatione cēsentur . vbi et numerum meminerimus / ac nonas ipsas . et ille ablatiuo con- struuntur! hęc accusatiuo . Sed internumerandū et prepoſtero vtemur ordine! et nonarum diem cō- numerabimus ! at nonis exactis / proximos octo dies . id quoq; in quolibet mense iduum similiter cognominatione significabimus! sed pari rōne tū ordis / tū ānumerationis . reliquos vero eius mēsis (quotquot superfuerit) dies calendarū appellatione

notabimus. que futuri / ac proximi sūt mēsis! neq;
ordinis / neq; numeratiois rōe imutata. At id om-
ne exēplo illustrādū ē. sitq; martius nobis exēplo.
cuius curriculū vno ac trigesimo die cōficitur. pri-
ma itaq; dies kalende erūt marciū. secunda sexto no-
nas marciū. tertia quīto nonas. quarta quarto no-
nas. quīta tercio nonas. sexta nō dicitur secundo
nonas! sed pridie nonas. et ita de idibus atq; kalen-
dis. septima dies none erunt marciū. octaua octa-
uo idus marciū. nona septio idus marciū decima sex-
to idus marciū. vndecima quīto idus. duodecima
quarto idus. tridecima tertio idus. quartadecima
pridie idus quītadecima idus erunt marciū. sedecia
decimo septimo kalendas aprilis. quoniam is mē-
sis proximum sequitur. decima septima decimo sex-
to kalendas aprilis. decima octaua decimo quinto
kalendas. decima nona decimo quarto kalēdas. vi-
cesima decimotertio kalēdas. vicesima prima duode-
cimo calendas. vicesimasecunda vndecimo calēdas
vicesimatertia decimo calendas. vicesima quarta
nono calendas vicesima quinta / octauo calendas.
vicesima sexta septimo calendas. Vicesima septi-
ma sexto calendas. Vicesima octaua quinto ca-
lendas. Vicesima nona quarto calendas. Trice-
sima tertio calēdas. Tricesima prima et nouissima

Uessida hoc fitta Martio Calenda
Uessida hoc fitta Martio Calenda

39

pridie kalendas aprilis. In ceteris omnibus eadē ser-
uāda est ratio dierū. Dierū autem numerus haud
te lateat, qui in promptu est omnibus;

CCCxi. Pridie kalendas / pridie,
nonas / pridie idus.

Pridie autē kalendas / pridie nonas / pridie idus et
et significat quod vetustissimi dicebant diepristini
pro aduerbio quod significat die pristino, et sic per
vetulto more diecrastini / et diequinti et diequinto
similiter pro aduerbio. Verū nos priscam nimis
et horridiorē vetustatē ubiq; fugere ac vitare debe-
mus. Ac bene et preclare cesar precipere solebat /
tāq; scopulū sic fugiendū eē iauditū / atq; insolēs ver-
bum; **P**ro genitis autē mensiū rectius pos-
sessiua nomina fingerimus, vt pro kalēdis marci
sic uenustius dixerimus kalēdas martial z ita apri-
les / maias / iunias / iulias / ac quitiles augustas seu
sextiles / septembrias, et ita ianuaras / februaras
q; autem in kalendis / nonis idibusq; ablatiuo calu-
iūgimus; idem possumus in accusatiuū transferre
et ad preponere sed id significat tempus fere diu-
turnū, vt ad decimū kalendas februarū dediisti ad
me litteras, ego vero ad octauū idus ianuaras ad
te scripseram; habet enim vim temporis vehemen-
torem hoc posterius;

Operis peroratio.

Ne igitur plura scribam! hec michi seles impresen-
tiarum obtulerunt! que a notatu digniora videntur!
queque tibi multo plus fortasse conducent / quam eorum
preceptiones! qui eadem et epistolis et orationi-
bus tribuunt partes, quorum penitus eripiendus
est error, atque ita sentiendum! ut in litteris ipsis ad te
concinne dilucideque perscribamus! ac nostram sen-
tentiam atque mentem quam commodissime aperiamus, quod cum
hec diligenter tenueris! ex infinito pene harum re-
rum numero / alia quedam non minus fortasse uti-
lia! sed multa grauiora subnectam. Quoniam (ut
facis) cupidissime studia litterarum complectere at-
que ea que in dies assequeris ad exercitationem accom-
moda; **Vale;**

**Augustini dati senensis oratoris
primarii Hagiogicus libellus in
elocutionis precepta finit;**

40

hoc Regula pns ratione
Magister machurinus Auisse cenomane
Iohannes le Flamant
famulus scriptor epi

327

